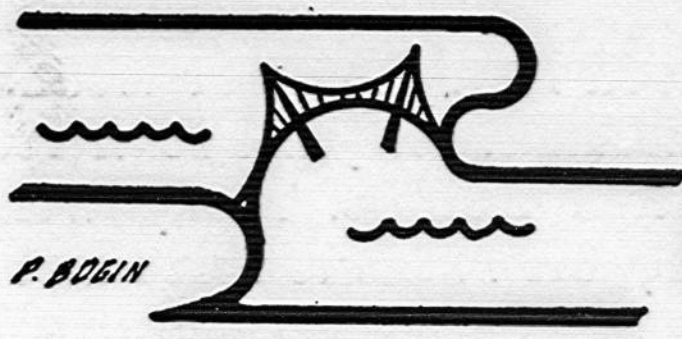


KALIFORNIJOS LETUVI



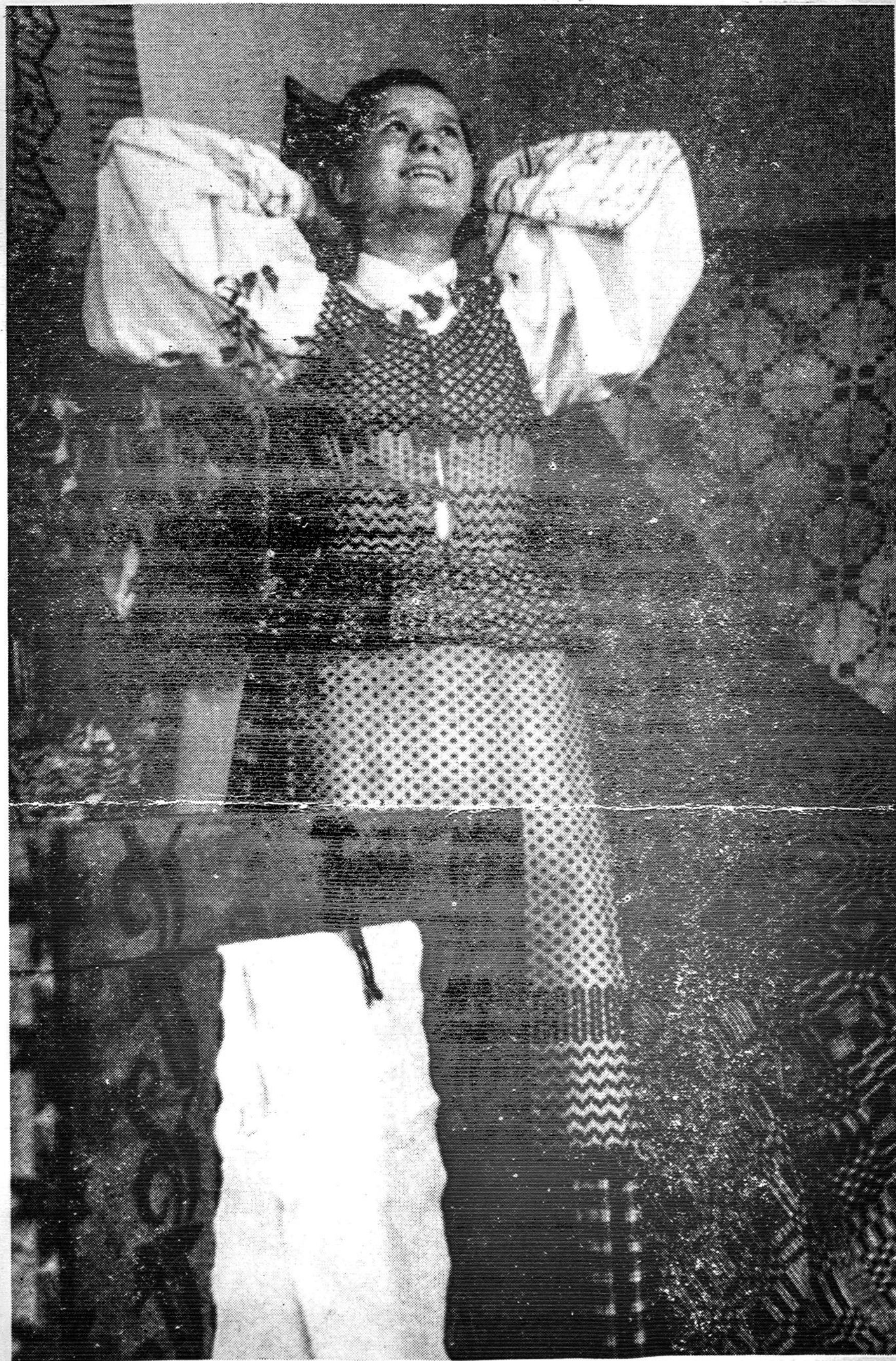
"CALIFORNIA LITHUANIAN" — A MONTHLY JOURNAL

Volume II

OCTOBER, 1947

Number 10

*This Issue is Dedicated to the Cultural Activities
of the Lithuanians in Exile*



MISS LITHUANIA WITH HER DOWRY

KALIFORNIJOS LIETUVIS

"CALIFORNIA LITHUANIAN"

LITHUANIAN CULTURAL JOURNAL

Subscription \$2.00 per Year—Honorary Subscription \$10.00

Publisher and Managing Editor

MRS. B. SKIRIUS, 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, California

EDITORIAL STAFF

REV. JONAS KUCINSKAS.....2511 - 3rd Ave., Los Angeles
MRS. BERNICE STARK.....1648 Ocean Ave., Santa Monica
REV JOHN TAMULIS.....Los Angeles, Calif
ANTHONY F. SKIRIUS.....Los Angeles Calif
ALGIS REGIS.....Los Angeles, California
I. BALTIS.....Los Angeles, California
PETER M. BOGIN.....San Francisco, California
ANTHONY CELKIS.....Anchorage, Alaska
MISS JEAN GRAZIS.....Los Angeles, California
REV. GEORGE JONAITIS.....Vail, Arizona
MISS ADELE KUCINSKAS.....Pasadena, California
MISS JULIA LIESIS.....San Francisco, California
MILTON C. STARK.....Santa Monica, California

LIETUVIAI RASYTOJAI SVEIKINA "K. L."

Turime malonia pareiga pranesti, kad antrasis visuotinis Lietuviu Rasytoju Tremtiniu Draugijos suvaziavimas, ivykes 1947 m. liepos 11-12 d. Augsburgu, pavede mums persiusti Tamstom toki Rastoju suvaziavimo nutarima:

Gerbiamajai "Kalifornijos Lietuvis" Redakcijai

Siemet, kai minime lietuviu knygos 400 metu suka-kti, matome, kokia didele reiksme turi spauda musu tautos gyvenime ir jos kovose uz savita kultura ir nepriklausomybe. Jusu darbai ir Jusu zodis, kai Lietuva slegia priespauda ir nelaisve, musu niaurios dabarties pastangose turi didinga verte. Lietuviai Rasytojai dziaugiasi Jusu nepalauziamu rupesciu lietuviu tremtiniu atveju ir pasizada buti Jusu bendradarbiais.

Pasirase

Faustas Kirsas

Suvaziavimo Prezidium Pirmininkas

Jurgis Jankus, Henrikas Radauskas

Prezidium nariai

Vlada Prosciunaite, Paulius Jurkus

Sekretoriai

Leiskite ta proga ir Valdybos vardu Jus pasveikinti ir pareiksti Jum musu nuosirdzia pagarba.

Stasy: Santvaras

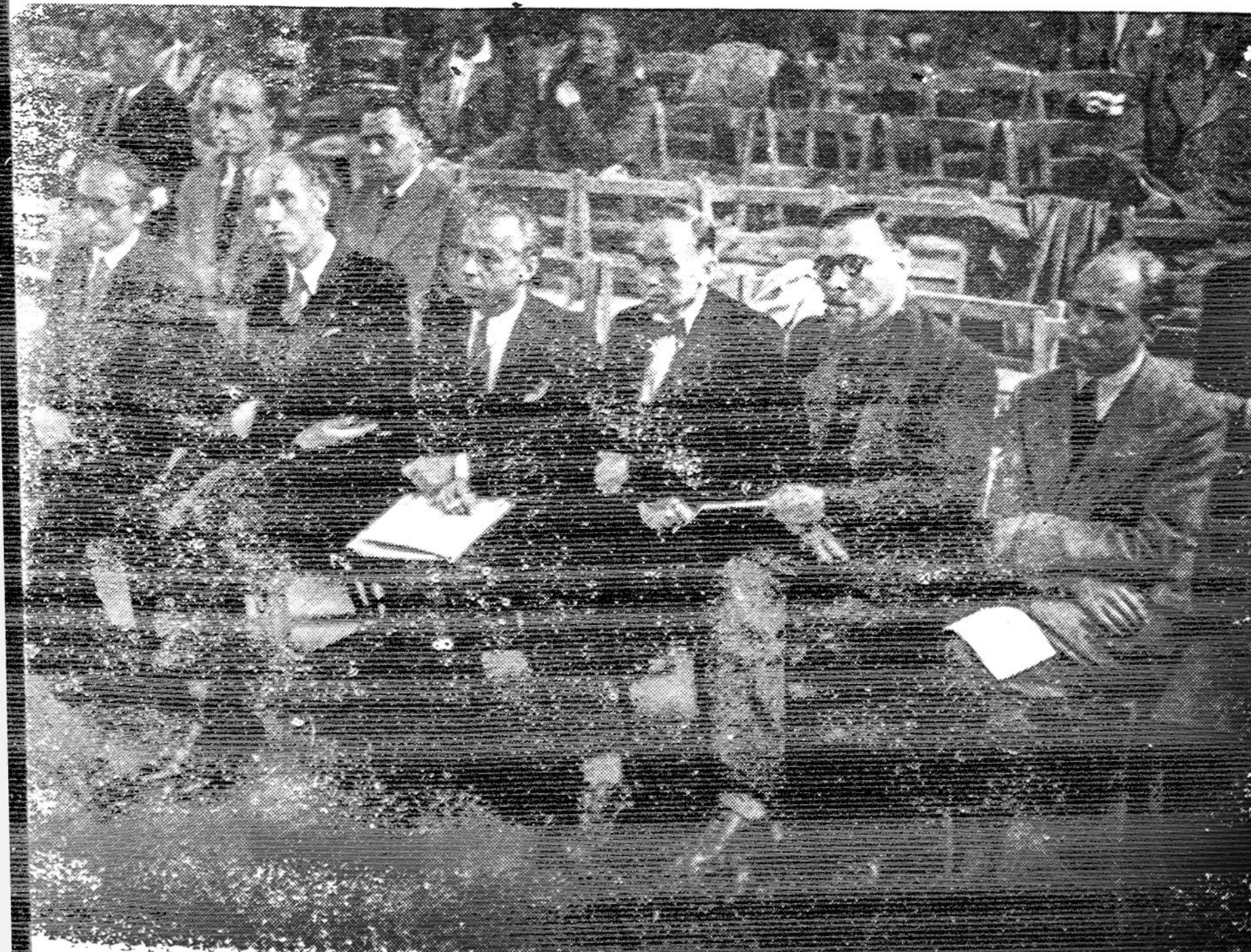
Liet. Rasytoju Tremtiniu Draugijos

Pirmininkas

Henrikas Radauskas

Sekretorius

LITHUANIAN WRITERS AT THEIR CONGRESS MEETING IN AUGSBURG



LITHUANIAN TAG-DAYS IN LOS ANGELES

The Second World War is over. Peace treaties have been signed. But the world is far from complete peace and happiness. Millions of homeless people in Europe are battling for their existence. Starvation and misery on a disastrous scale awaiting them and particularly the coming winter.

Among millions of distressed European war victims are many thousands of Lithuanians. They are scattered over various parts of Western Europe. Many were taken from their homeland by the Nazis to force-labor camps and after the collapse of Germany were freed by the advancing allied armies. Others, escaping the Red terror fled from their homeland west. With great hopes and expectations they are looking towards their homeland for the moment to return but the Red dictatorship has closed every possibility. To return to Lithuania now means immediate death or a slow extermination in the wild Siberian steppes.

In what position are these who made Germany and other countries their temporary homes? Lithuanians in the American and British occupational zones of Germany have been placed in camps and they have established themselves into isolated colonies and under extreme hardships resisting for survival and awaiting for any change which would decide their future.

Western Europe, including Germany, has been destroyed by constant bombings. There is no way of making any existence. The present formidable foes of these Lithuanians are hunger, lack of suitable shelter, medical aid and other vital necessities. These displaced Lithuanians need food, clothing, anything which would keep them alive. The clothing situation is so acute that either a child has to stay away from school while its mother washes and dries the family's lone shirt or goes to school wearing the shirt wet and so inviting serious illness and possible death.

Not only the food and clothing situation is disastrous for these people but there are no books, writing paper, pencils or any other school necessities for the children attending school of these unfortunate people. Books, newspapers, are needed for the grown-ups. Their religious and cultural life is under great danger.

With the hearty moral support of the Archbishop of Los Angeles and with the kind permission of the Mayor of the city of Los Angeles, November 1st and 2nd were the days set aside as United Lithuanian Relief Fund Tag-Days in Los Angeles. On these days the good people of Los Angeles and vicinity had the opportunity to aid needy Lithuanians in Europe. These unfortunate victims of the war are looking toward us Americans for help. Help to survive and live. Any donation to the United Lithuanian Relief Fund helps to wipe the tears of many Lithuanians and their suffering families.

J. T.

Kai per visa Amerika eina viesos rinkliavos del lietuviu tremtiniu selpimo, kai badaujanciu ir beviltiskai vargstanciu broliu pagalbos saukimo aidai vis dideja, kad geriau suprastume ju gyvybinius reikalus, si "Kalifornijos Lietuvio" numeri skiriame del supazinimo su ju kultudiniu veikimu. Siame numeryje isimtinai visi straipsniai yra parasyti paciu lietuviu tremtiniu, o klises pasiskolintos is ju laikrasciu.

Kartu reiskiamo sirdinga padeka "Ziburiu" redakcijos nariui Vaclovui Rocevicui uz surinkima medzias ir visiems straipsniu autoriams.

"K. L." redakcija.

LIETUVISKA DAINA IR TREMTINIAI

Vai lekite dainos is vargo nupintos
Is kaimo i kaima, pas jaunos, senus
Paguoskite sirdis, nelaimiu sutrintas,
Nusluostykit asaras, kelkit jausmus.
(Vaicaitis)

Daina ir lietuviai-neatskiriami. Su daina zygiavo musu proteviai i zygi. Dainavo lietuviai, kai pasaulis lenkesi pries jo galybe. Daina guodesi, kai jo sali priesai nio-kio,o. Daina isreiksdavo jis savo dziaugsma ir tik dain-oj jis surasdavo vilties ir nusiraminimo.

Anglijos pasiuntinys Lietuvai p. Harrison savo kny-go, e "Lithuania, Past and Present" sitaip issireiske: "Lietuvoje dainuoja kiekvienas ir daina yra viskam." Linksmi skambejo daina laisvoj ir nepriklausomoj tevynej, nenutilo ji ir okupantams sali uzemus; tik pasikeite jos gaida.

Atsimenu, kai 1941 m. birzelio 14-15 d.d. Naujoj Vil-nioj stovejo vezamuju esalonai; juos treme i nezinia ir varga; aplink stovejo "melynkepuriu" sargyba, o is uz-kaltu vagonu sklido daina. Lenkai, gudai is tolo klaus-esi dainos ir sluostesi asaras, nes daina buvo graudi. Buvo tai skundas ir rauda.

Ir kai karo bangos tukstancius lietuviu isplese is gimtosios zemes ir isblaske svetimoj saly- daina liko svarbiausias nusiraminimo veiksnys.

Vos tik atsirade Vokietijoje, tremtiniai ima rupintis choru ir tautiniu grupiu organizavimu. Po sunkios dienos fabrike, rinkosi lietuviai dainuoti. Teviskės lau-ku daina primindavo jiems, ka jis turejo ir ka prarado. Dainoj jie ieskojo vilties ateiciai. Juk dar karo audroms tebesiauciant 1944 m. velyva rudeni Vienoje buvo suor-ganizuotas "Ciurlionies" ansamblis. Likimas blaske ji is vietos i vieta, bet jo dainos niekas negalejo nutildyti. Juk ir dabar "Ciurlionies" ansamblis labai sekmingai garsina musu teviskės varda.

Lietuviu tremtiniu prisirisiu prie savo dainos ir visa kas lietuviska stebėjosi ir stebisi ne vienas. 1946 m. pavasari UNRRA'os iniciatyva Heidelberge buvo su-ruosta "Tautiniu dainu ir soku svente." Pertrauku ir soku metu lietuviai, pasitrauke i sali, tyliai trauke savo daina. Buvau toliau nuo dainuojanciuju ir sekiau koki ispudi musu daina dare svetimiesiems. Viena angle tada man pasake: "Nezinau ne vieno zodzio lietuviskai, bet suprantu kiekviena daina. Joje as jaučiu meile ir prisirisiu savo tevu zemei. Zinau jie ne lupomis, bet sirdimi."

Is "Dainavos" ansamblio koncerto grizusi viena len-ku laikrastininka paklausiau kaip patiko:

"O kaip troksčiau, kad ir mes taip sugebetumem," buvo jo atsakymas. Tautiniu dainu ir soku ansambliai turi nepaprastos reikšmes Vokietijoje. Daina ir soku jie guodzia tremtinius, duoda jiems vilties gyventi; daina jie garsina Lietuvos varda svetimuju tarpe.

—J. L.

IS LIETUVIU TREMTINIU RELIGINIO GYVENIMO

Vakaru Vokietijoje ir Austrijoje gyvena apie 64000 lietuviu kataliku. Ju tarpe yra trys vyskupai ir apie 240 kunigu. Visam religiniam gyvenimui vadovauja Sv. Sosto paskirtas Tautinis Delegatas Kan. F. Kapocius.



MOST REV. JOS. SKVIRECKAS, THE EXILED ARCHBISHOP OF KAUNAS LITHUANIA

Visose mokyklose, kuriu tremtyje yra, butent: 24 nazijos, 16 progimnaziju su 3262 mokiniams pradžios mokyklos, destoma religija. Mokyklose veikia mok-sleiviu organizacijos. Skautu organizacija turi 5600 nariu ir 39 kapelionus. Leidziami keletas laikrasteliu, kurie skautu yra mielai skaitomi.

Ateitininku moksleiviu organizacija, kuri Lietuvoje 1930 metais Svetimo ministerio Sakenio buvo uzdary-ta, tremtiniu Svetimo Vadyba sia organizacija pripa-zino tinkama mokyklos jaunimui lavintis ir vel leido jai veikti. Moksleiviu ateitininku dabar tremtyje priskai-toma apie 800. Jie leidzia du laikrasciu: "Ateiti" ir "Ate-itininku Vada." Juose daugiausia rasoma pasauleziur-os klausimais.

Prie 11 vokieciu ir austru universitetu, kur studijuo-ja lietuviai, yra paskirti studentu kapelionai. Apie 90% akademinio jaunimo yra praktikuojantys katalikai. Studentu ateitininku yra apie 500. Jie turi taip pat savo laikrasti, Studentu Zodi.

SONG AND DANCE PERFORMERS OF THE FAMOUS CURLIONIS ASSEMBLY



Tremtyje atgaivinta ir katalikiskoji akcija. Sudarytas akcijos centro presidiumas, kuriam vadovauja prof. A. Vasiliaskas ir Dr. J. Grinius.

Tremtiniu katalikiskoji spauda taip pat gausi: Naujas Gyvenimas, Tremtiniu mokykla, Ziburiai, Tevynes Garsas, Musu Kelias, Tremtiniu Zinios, Lietuviu Zodis, Auka ir kiti. Priesingos religijai spaudos visai nera. Isleistas Nauj. Testamentas ir siaip daug vertingu knygų, kuriu isleidimu daugiausia rupinasi delegatura.

Zodziu, kataliku veikla tremtyje yra gyva ir kurybinga. Ieskoma nauju formu ir darniai sugebiama pritaikinti prie nauju gyvenimo salygu. Daromi ivairus suvaziavimai, konferencijos, kuriose svarstoma aktualus religinio gyvenimo ir krikscioniskosios pasaulieziuros klausimai.

J. K.

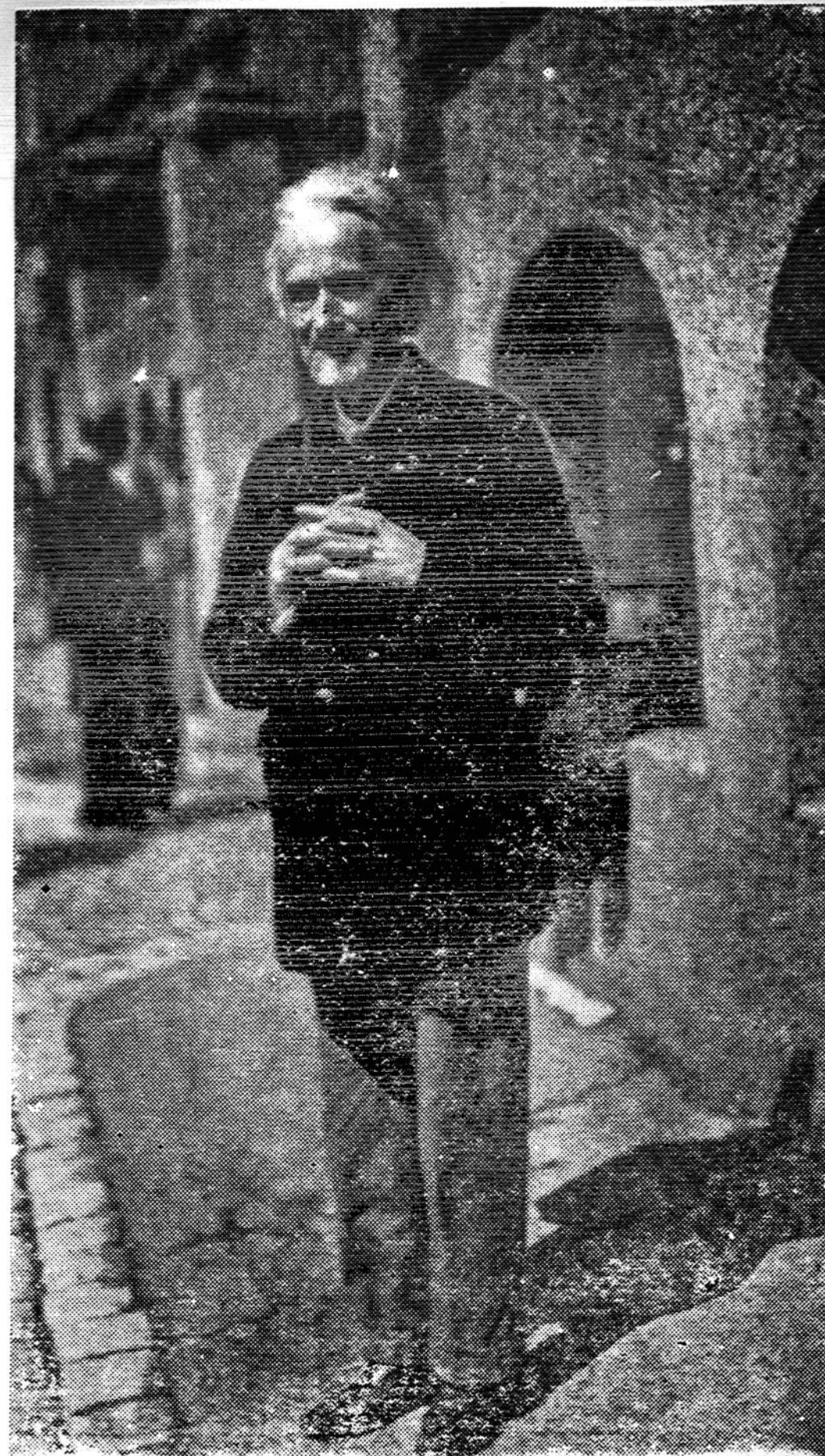
Augsburgas, 1947. 7. 14

Linkėjimas.

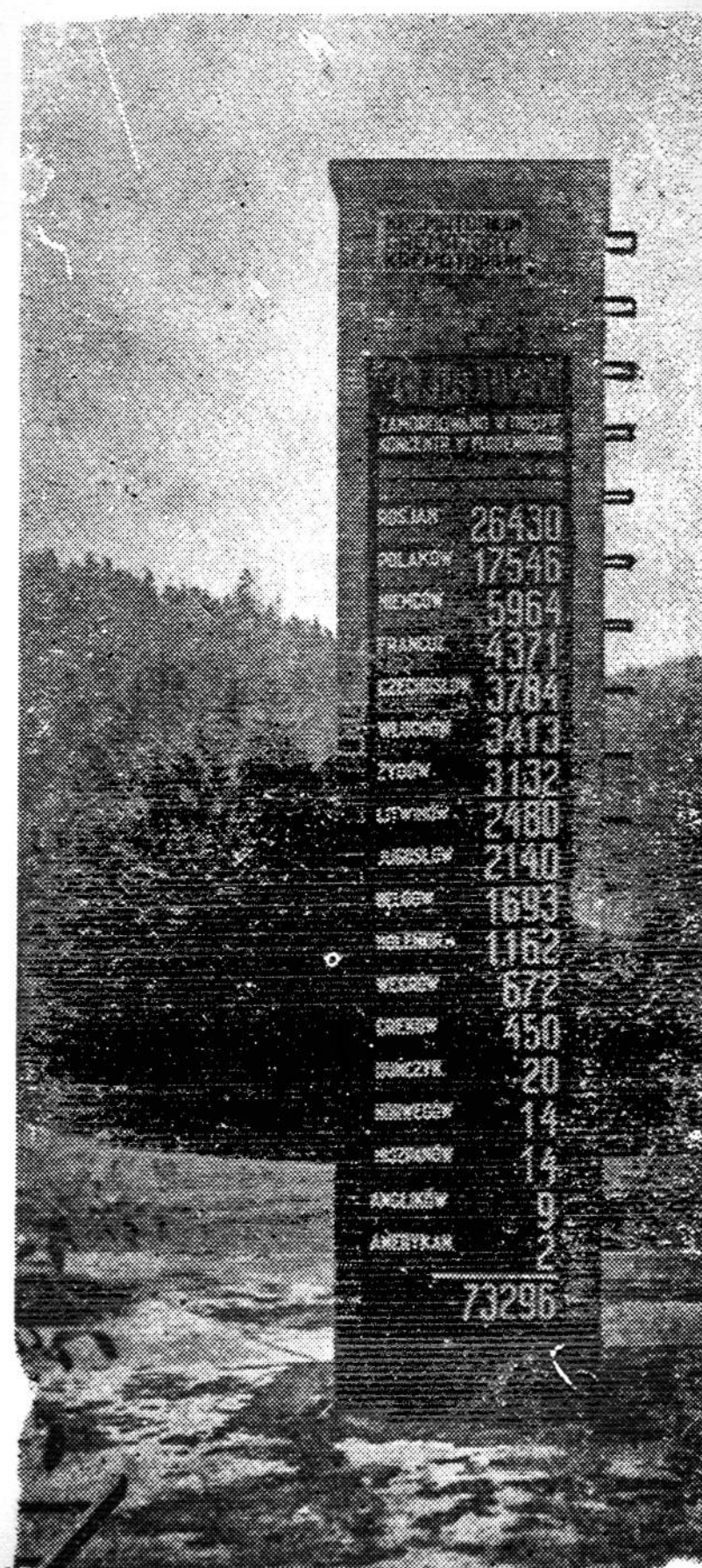
Kad žmonės tik numanytų, kas jū kiekvienas yra! Visas jū gyvenimas pasidarytų kitoks. Kiekvienas žmogaus esmė juk yra vieta, iš kurios Kūrėjo galia sukelia veikimą, kuris gali kurti ir laimėti arba griauti ir kankinti. Visa tai apsirėškia, kaip kams žmogus skiriasi. Atidurdamas griaujantioms galimoms, jis visa, net žmogiskumą bei žmogaus gyvybę žudo. Pasibresdamas kuriantis, gairinauti ai gėliai, jo apsirėškimai atkleidžia visą jo gyvenimą, nusivietia visą gyvenimą ir jį būmina. Žmogus tada yra tikriausiai žmogus. Kad visi žmonės tai tik numanytų ir atitinkamai apsirėškėtų!

Vydūnas.

"Kalifornijos Lietuviai"
O a k l a n d, Cal.



DR. VYDUNAS - PROMINENT LITHUANIAN WRITER



CHIMNEY OF FLOSSENBURG'S CREMATORIUM. NUMBERS INDICATE POLITICAL PRISONERS CREMATED, 2480 LITHUANIANS INCLUDED.

LIETUVIU TREMTINIU VOKIETIJOJE PERIODINE SPAUDA

BALANCE SHEET OF LITHUANIAN DP PUBLICATIONS

The Lithuanian DP's in Germany, close to 80,000 of them, are living in the barracks of old Nazi concentration camps and in makeshift shelters. They have little food and insufficient clothing. Theirs is a primitive existence. But these handicaps have not prevented them from printing newspapers, magazines and books; or establishing schools and Drama and Art groups. All this they have accomplished while living in privation and insecurity in a foreign land, with but the barest wherewithal and the least encouragement.

A bibliography of Lithuanian DP publications in Germany lists the following statistics: In 1946, Lithuanian DP's were publishing 197 periodicals, 89 of which were printed by mimeograph, 34 by typewriter, and two by hand! Many similar periodicals, too numerous to mention, had but an intra-camp circulation because of their limited import. Most of the periodicals given here shared inter-camp dispersion. The content of these publications touched every subject, from animal husbandry to hydrology and Molotov's speeches. There was instruction and recreation, prose and poetry.

Spausdinto zodio badas

Isvaduoti is nacių nagų, lietuviai tremtiniai pajuto dideli trukuma spausdinto gimtojo zodio. Jie ne tik neturėjo beveik jokios lietuviškos knygos, bet ne jokio laikraščio, kuris būtų galejęs jiems padėti susigaudyti, kas vyksta placiame pasaulyje, ir igalines juos svarstyti savo aktualiuosius reikalus. O tokio krasto kaip Lietuva žmonės, kurie buvo iprate nuolat iš laikraščių sekti įvykius ir juose ieškoti atsakymų į rūpimus klausimus, tai buvo tikra tragedija.

Sis trukumas juo labiau buvo jaučiamas, kad tremtiniai karo salygų ir pirmųjų po karo dienų suirutės buvo visai dezorientuoti, kas reikia daryti, ko griebtis, kaip tvarkytis, buvo neteikę savitarpinio ryšio, net šeimos išsilaikytos ir negalincios susirasti. Butinai tad reikėjo ko nors, kas padėtų susiorientuoti, igalintu sekti įvykius, informuoti rūpimais klausimais, nurodytu kokias nors gaires, kaip esamose salygoje tvarkytis bei ginti

“Ziburių” kolektyvas: *kairėje* A. Salcius-korektorius, E. Aglinskaite-masininke, *desinėje* J. Guobuzis-administratoriaus pavaduotojas (stovi prie žemėlapių) ir Juozas Vitenas-vyr. redaktorius ir leidejas, sėdi (iš kairės į dešinę) V. Rocevičius-vyr. redaktorius pava-

savo teises ir egzistenciją. Visai tad suprantama, kad jau pacioj pradžioj tremtinių buvo didžiai susirupinta savo periodinės spaudos reikalu.

Sunkios leidimo salygos

Daug, žinoma, sunkumu šis darbas sutiko. Okupuotame krašte iš viso spaudos leidimas yra sunkus darbas, o taip sunaikintame krašte, kaip yra praejusio karo sunaikinta Vokietija, tai dar sunkiau. Jau tik paciu leidimu laikrasciams leisti klausimas sudare didžiausiu sunkumu. Kartais nelengva buvo surasti net siuo klausimu kompetentinga istaiga, o ir suradus, klausimas nelengvai buvo sprendziamas. Vos karui pasibaigus, okupacines valdzios organai buvo labai atsargus, kad tas ar kitas dalykas nesukeltu naujo nerimo arba nepakenktu ju vedamai politinei linijai. Pagaliau tremtiniai tiems valdzios organams buvo dar maza tepazistami, kas verte dar atsargiau elgtis. Tad ir leidimai periodiniams ar neperiodiniams spaudiniams buvo nelengvai duodami.

Is tu salygu kilo ir kiti sunkumai, pav. cenzuros. Tremtiniu spaudai ivesta buvo cenzura, kuri darba labai sunkino, komplikavo ir brangino. Pavyzdziui, tam tikra laika amerikieciu okupacinej zonoj reikejo visa spausdinama medziaga versti i anglu kalba ir keliuose egzemplioriuose iteikti atitinkamai istaigai patikrinti. Lengva sprasti, koks tai buvo darbo apsunkinimas. Be to, buvo ir kitu suvarzymu—kai kuriais klausimais neleidziama rasyti, ribojamas spaudiniu tirazas ir t. t.

Technines spaudos salygos nelengvesnes buvo. Jau vienas popieriaus trukumas sudare didžiausiu sunkumu. Ne karta laikraščio numeris tegalejo būti išleistas, kai redaktorių, apvaziavęs nemaza dalį Vokietijos, čia vienur, čia kitur sumedziodavo po simta kita kg laikraščinio popieriaus. Pagaliau reikėjo lietuviškus leidinius spausdinti vokiečių spaustuose. Ir tai sudarė ypatingu netogumą bei sunkumą. Vokiečių spaustuose neturėjo lietuviškų rasmenų, o rinkėjai nevisuomet sugebejo surinkti svetima kalba tekstus, darė daugybę klaidų. Bet tai dar ne visa. Tikras menas kartais buvo net iš spaustuve išprasyti, kad ji imtusi spausdinti lietuvišką leidinį. Vokiečių marke yra faktiskai infliacijos su-

duotojas, redaktorių “DP klausimais” ir “Pasaulio įvykių sukury” ir administratorius, V. Ratas-dailininkas ir redaktorių meno klausimais ir A. Graziūnas-redaktorių literatūros, kultūros klausimais ir “Lietuvoje” bei “Lietuviai pasauly.”

THE EDITORIAL STAFF OF
THE LITHUANIAN WEEKLY
“ZIBURIAI” IN AUGSBURG,
GERMANY



Nugaleti cia suminetoms ir dar nesuminetoms oficialinems, techninems ir finansinems kliutims reikejo ne tik energingumo, bet ir tikro atkaklumo. Vis delto lietuviai tremtiniai nenuleido ranku ir savo reikalams sukure, turint galvoj ju salygas, net imponuojancia savo spauda.

Darbo Pradzia

Zinoma, pradžioje nebuvo jokios vilties isleisti spausdinta laikrasti, todėl buvo pradeta leisti bent tokie, kokie buvo imanoma—spausdinti rotatoriumi, sapirografu, rasomaja masinele ar net ranka rasyti. Tur but, pirmasis toks laikrastis—biuletėnis buvo isleistas prie vienintėles to metu dar lietuviu tremtiniu Vokietijoje organizacijos "Lietuviu Sajungos Vokietijoje" centro, isikurusio Wuerzburgė. Tai buvo 1945 m. liepos 19 d. isleistas "Lietuviu Zinynas," spausdintas rotatorium ir redaguojamas J. Buteno ir J. Griskos. Jo tikslas buvo teikti visas reikalingas informacijas ir padeti susiorientuoti nepaprastu salygu visiskai dezorientuotai tremtiniu masei. Tuo paciu metu beveik visose stovyklose buvo pradeti leisti informaciniai biuletėniai ir net platesnio masto laikrasteliai. Dazniausiai tai buvo vadinami sieniniais laikrasciais, nes del popieriaus ir kitu priemoniu stokos daznai tebuvo galima pagaminti po kelius egzempliorius tokio laikrascio, o daznai ir tik vienui viena efizemplioriu. Bet tai tebuvo kukli pradzia. Neuzilgo pasirode ne tik zymiai geresniu ir daznai jau nebe vienai stovyklai skiriamu rotatoriniu laikrasciu, bet ir spausdintu. Ilganiui ivairaus pobudzio tremtiniu leidiniu skaicius labai isaugo. Lietuviu Tremtiniu Bibliografijos Istaigos duomenimis 1946 m. Vokietijoje tremtiniai lietuviai leido 197 periodinius leidinius, is kuriu 37 spausdintus spaustuvej, 89 rotatorium, 34 rasytus masinele ir 2 net ranka rasytus. 35 spaudos technika nepazymeta.

Stovykliniai Leidiniai

Reika pastebeti, kad didele dalis cia pazymetu leidiniu, ypatingai ne spaustuvej spausdintu, buvo skiriami paskiru stovyklų ar vietos organizaciniu samburiu reikalams. Ju buvo ir tebera tiek daug, kad ir sumineti visus negalima. Platesnes reikšmes jie neturejo, bet vis delto tremtiniu gyvenime vaidino ir tebevaidina zymu vaidmeni. Bendrieji stovyklų informaciniai biuletėniai, paprastai leidziami kasdien, bent is dalies atstoja trukstamus lietuviskus dienrascius. Platesnio turinio laikrasteliai igalina viesai svarstyti kulturinius vietos bei visuomeninius reikalus, iskelti aiksten pasireiskiancias blogybes ir su jomis kovoti. Daug leidziamu moksleiviu ir ju organizaci ju—ateitininku, skautu—vietos kuo-

pu laikrasteliu padeda lavintis musu jaunuomenei ir ugdo naujus plunksnos darbininkus.

Stovykliniu laikrasteliu reikšme ypatingai buvo didele, kol nebuvo platesnei visuomenei skiriamu laikrasciu, bet jos visai nemustoję jie ir ligi sios dienos.

Placiai Visuomenei Skiriami Laikrasciai

Salia siauros paskirties stovykliniu laikrasteliu, kaip mineta, tuojau buvo pradeta leisti ir platesnes paskirties pradzioj rotatoriniu, o veliau ir spaustuvej spausdintu laikrasciu. Is zymesniu rotatoriniu laikrasciu, salia "Lietuviu Zinyno," pamintina Doerverdeno "Ausros Belaukiant," Hanau "Lietuviu Zinios," "Wiesbadeno Lietuviu Balsas," Haffrugo "Kelyje Tevynen," Kempteno "Alguvos Baras" ir kt. Nors greit atsiradus aispaustuvej spausdintiems laikrasciams, sie rotatoriniai laikrasciai nespejo suvaidinti didesnio vaidmens, bet ir jie buvo sviesus pragiedrulys niurioj tremtiniu padangej, o kai kurie is ju buvo ir visai rimto turinio ir dave nemaza vertingu straipsniu.

Pirmasis po karo spaustuvej isleistas lietuviu tremtiniu Vokietijoje laikrastis buvo 1945 m. rugpiucio 16 d. Hassendorfe pasirodes "Lietuvis." Po jo tuojau eme rodytis ir kiti. Ligi siol vakaru sajungininku okupacinese zonose buvo isleisti sie spaustuvej spausdinti laikrasciai, skirti platesnei visuomenei: 1) "Lietuvis," savaitinis, Hassendorfe (veliau Doerverdene), 1945. VIII. 16, red. K. Kemezio ir S. Narkeliunaites; 2) "Musu Kelias," savaitinis, Dillingene, 1945. IX. 1 d., red. D. Peniko, 3) "Aidai," nereguliariai, Muenchene, 1945. IX. 1, red. Dr. V. Bieliausko, (veliau persiorganiz, i menesini kultur. zurnala), 4) "Ziburiai," savaitinis, Augsburgė, 1945. X. 5, red. J. Vitenos, 5) "Musu Viltis," savaitinis, Fuldoj, 1945. XII. 24, red. A. Sidlausko—Vilainio, 6) "Teviskes Carsas," savaitinis, pradzioj kaip bendro visu stovyklos tautybiu laikrascio dalis, Schweinfurte, 1945. VI. 14, red. Mr. Bavarsko ir S. Urbono, 7) "Mintis," tris kartus i savaite, kurio laiku dienrastis, Memmingene, 1946. II. 16, red. J. Vasaicio, 8) "Laisves Varpas," dvisavaitinis, Luebecke, 1945. XI. 23, red. F. Kirsos, 9) "Apzvalga," tris kartus i savaite, Nuertingene, 1946. VII. 15, red. A. Valantino ir K. Oskinio, 10) "Tremtiniu Zinios," savaitinis, Wiesbadene, 1946. IX. 15, red. H. Blazo, 11) "Lietuviu Zodis," savaitinis, Detmolde, 1946. X. 12, red. J. Kardelio ir Pr. Naujokaicio. Be cia suminetu dar buvo spaustuvej isleistu laikrasciu ir daugiau, bet jie buvo daugiausia vietinio pobudzio ir platesnes reikšmes neturejo.

/Pabaiga kitame numeryje/



LIVING QUARTERS OF THE DISPLACED LITHUANIANS

KODEL MES NEGRIZTAME?

A. Mikulenas

Vokieciu okupacijos metu dažnai Lietuvos miestu ir kaimu gyventojus suresdavo gaudymai jaunesniu vyrų ir mergaiciu darbams i Vokietija. Kaip kokie nusikalteliai, sugaudyti gatvėse, ant kelių, iseidami is kino teatru ar koku pasilinksminimo vietu, pagaliau net baznyciu sventoriuose, sugrusti uzdarus vagonus, saugomi ginkluotu sargybiniu, jie buvo gabenami i Vokietijos pramonės centru darbininku lagerius. Kas galejo, spruko is tu lageriu, ir dažnai pesti, slapciomis, lyg naktiniai valkatos, simtus kilometru slinko atgal i savo krasta, pas tevus ir brolius, prie savojo darbo. Kai kuriems is ju pasisekdavo pabegti, o kiti, sugauti, turejo grizti atgal ar net sukliudavo i baisiuosius koncentracijos lagerius, kuriose dažnai isvadavimo jau nebesulauke.

Tuo pat metu siauba sukeldavo gaudymai visuomenės veikeju, vadovavusiu pasipriesinimui nacistinei okupacijai, gabenimas ju i koncentracijos lagerius baisesiems kankinimams ir isniekinimui. Tai buvo ivairaus luomo ir ivairaus amžiaus žmonės—profesoriai—mokslininkai, nemokyti darbininkai ir ukininkai, buvo aukstieji valstybes pareigunai ir istaigu sargai, zurnalistai, kunigai, studentai, seneliai ir jaunuoliai. Kas isliko gyvas iki isvadavimo ir ko nepakirto lageriuose gautose ligos, ir jie tebegyvena tremtyje, DP stovylose.

Mateme ir dar kitoku vaizdu. 1944 m. rudeni, vokiešiams okupantams is Lietuvos begant ir griztant bolševikams, siaubo apimtu žmonių masės trauke Vokietijos pasieniu, vis dar vildamiesi, kad karas pasibaigs, kad Vokietija kapituliuos, i savo krasta svetimuju neleis, kad tada ir Lietuvos likimas bus isprestas pagal tiese ir teisinguma. Bet vokieciu frontas nesustojo. Pasienio gyventojai ir ten subegusieji gavo isakyma trauktis is karo veiksmu zonos. Masės lietuviu raudodami ir aimanuodami trauke per siena i nezinoma ateiti ir, kas galejo, veržesi i vakarines Vokietijos sritis, nes tik ten galejo laukti vakavieciu sąjungininku isvadavimo. Laukti jau nebuvo kada. Ju aimanos ir raudos jau maiesi su granatu kaukimu, ora raizanciu, lektuvu uzimu ir ju ginklu kalenimu. Dažnas buvo palikes viska, visa savo turta bet daugelis nesisi didžiausia brangenybe—teviskes smilciu sauja, kuria veliau taip daug kart laiste savo graudziomis asaromis.

Taip prisirinko lietuviu Vokietijoje masės. Kiek ju buvo dabar rusu valdomoje zonoje ir kas su jais atsitiko, niekas gerai nezino. Zino apie tai tik patys rusai ir gal but sąjungininku slaptuju tarnybu zinybos. Bet jos dar neprabyła. Dar nera atejes laikas. Vakarinese zonos gyvenantieji is retu pabegeliu zino tik, kad jie buvo surinkti ir kaz kur isgabenti i rytus. Tuo tarpu vakarinese sąjungininku zonos tokiu tremtiniu ir pabegeliu yra apie 80.000. Yra ivairiausiu visuomenės sluoksniu žmonių—rasytoju, zurnalistu, profesoriu, mokytoju, inžinieriu, agronomu, buvusiu valstybes tarnautoju nuo ministerio iki sargo, kariu nuo generolo iki eilinio, ukininku, darbininku, yra pabegusiu seneliu, jaunuoliu ir vaiku, seimu ir pavieniu asmenu, suirutės metu nuo seimu atsiskyrusiu ir apie juos nieko nezinciu. Tai vis tie, kurie pries keleta metu uzdaruose vagonuose atvezti i Vokietieja darbams, kurie isejo is koncentracijos lageriu, kurie 1944 m. raudodami paliko savo krasta su jos smilciu sauja prie krutines.

Jei jus, laisvo demokratisko krasto žmonės, nezino tumete nieko apie tas priezastis, kurios jiems neleidia grizti namo, i savo teviskes, prie savo artimuju, ar jus ir be aiskinimu nepajustute tos didžiulės situ besikan kinciu masiu tragedijos? Kur girdeta pasauly, kad karo iskankinta tremtiniu mase negriztu i savaji krasta liktu vilkti sunkia benamiu elgetos dalia? Ir JAV tremtinius smeiziancios propagandos yra minima, kad is Vokietijos po karo ja buve grazinti i savo teviskes net 7 milijonai. Taciau uzmirstama pastebeti, kad tai buvo prancuzai, belgai, olandai, norvegai, italai ir kt. vakarieciai. Is ju negriztanciu neatsirado. Visi negriztantieji yra nariai tu tautu, kuriu krasti yra rusu tiesiogineje valdomi ir is Maskvos priziurimi. Negrizta lietuviai, valdzioje arba ju pastatytu komunistiniu vyriausybiu latviai, estai, daugumas lenku, ukrainieciai, jugoslavai ir t. t. Sitas faktas taip pat daug sako.

Ir kaip jie gris, jei pazista bolševikiu santvarka ir ju terora. Kaip gris lietuviai, jei jis zino, kad savojo krasto jis vistiek nematys arba tik labai trumpai tematys, o greit atsidsurs baisesiose katorginese Sibiro darbo stovyklose, kur dažno gimines ar net seimos nariai jau 1941 m. atsidure. Esa, reika darbo ranku karo sugriautam krastui atstatyti. Bet tremtiniai juk zino, kad lietuviskos darbo rankos atsiduria Sibiro taigose, o i Lietuva gabenami rusai. Kviečiami gristi kultūros darbuotojai, bet jie zino, kad lietuviai rasytojai yra tremiami, profesoriai is universitetu salinami arba taip pat tremiami, o ju vieton sodinami nemoksos rusai, gerai nusimana tik bolševistiniame katekizme. Pazino juos Lietuva jau ir 1940-1941 m.

Bolševikine propaganda skelbia, kad tik karo nusikalteliai teisingai bija bausmes, o visi kiti gali grizti. Bet tremtiniai jau zino, kad ju santvarkoje pasidarys karo nusikalteliu kiekvienas kaip 1941 m. pasidare "li audies priesu" kiekvienas, kuri, koki uoluma rodas komunistelis itrauke i sarasus. Juk teismo ten nera, kaltinamasis pagaliau suzino sprendima tik istremimo ar susaudymo diena, nemates teisejo, tik iskankintas tardytoju. Esa, fasistai negrizta ir kitus sulaika. Bet ar gali buti primetamas fasizmas, pav., seniesiems demokratiniu partiju lyderiams, kad is social-demokratams? O gal ir jie suvedzioti naivuoliai? Kas sulaikytu nuo grizimo savo gyvenima jau bebaigianti ukininka, jei jo neimtu siaubas vos prisiminus anas baisesias pirmosios okupacijos dienas ir naktis? Reikia pamatyti kancias tu žmonių, kurie likimo atskirti nuo savo vaiku, žmonių ar vyrų, bet jie negrizta, nes zino, kad grize ir patys zus ir pagreitins savo mylimuju prazuti. Kas ten griztanciuju laukia, tremtiniai pagaliau isitikino ir is veiklos sovietiniu agentu, vazinejanciu po stovyklas raginti grizti. Beveik kiekvienas ju atsilankymas pasibai gia grasinimais, reikalavimais pasakyti kalbanciojo pavarde, reikalavimais, suimti. Tik, aciu Dievui, ju palydovai amerikieciai karininkai sauvaliauti neleidia. Daug ka sako tremtiniams ir aimanos tu rusu, kurie pagal susitarimus amerikieciu buvo isduoti. Vezami i "teviske" daugelis tokiu bevelijo nusizudyti, negu patekti ten. O ar galima abejoti, kad jie pazino ta santvarka, kurioje buvo isauge ar net pesene.

Kaip desimtis tukstanciu latviu ir estu, simtai tukstanciu lenku ir kitu tautybiu, taip ir lietuviai tremtiniai i pavergti ir teroro sukaustyta savo tevyne negris. Jie geriau sunyks tremties varguose, kur vis delto gali nors be baimės issimiegoti nakti. Zino, kad neateis joks nakties svecias ir neisves kankinimams.

LIEŲUVIU TREMTINIŲ VOKIETIJOJE SVIETIMAS

A. Graziunas

CULTURAL ENLIGHTENMENT

Lithuanian DP educational institutions are for the most part of the primary and secondary types. Most of the DP camps have kindergartens, numbering totally about 70, and in which are enrolled more than 2,000 children. Teachers number about 110.

The primary schools number more than 110 and are staffed by 360 or more teachers. These schools have a combined enrollment of 4,500.

The gymnasiums and pre-gymnasiums serve the needs of some 3,000 students, and their faculties exceed 600. Gymnasiums: 20. Pre-gymnasiums: 17.

As for institutions of higher learning, the Lithuanian DP's have but one, being the Baltic University in Hamburg, where there are some Latvians and Estonians also. Mainly, Lithuanian DP's attend German universities. There are approximately 2,00 such students.

In the field of professional Drama, the most proficient and widely known troupe of Lithuanian DP's is the one in Augsburg. They call themselves the "Lithuanian Drama Theatre in Exile." This troupe has an extensive repertoire and performs to packed houses.

Organizuota kulturini darba lietuviai tremtiniai Vokietijoje pradėjo tuojau, kai tik Vakarų Sąjungininkai juos išlaisvino iš vokiskosios priespaudos, kuria jiems teko kentėti nacių viespatavimo laikais. 1945 m. vasara, kada susikūrė visos didesnės tremtinių kolonijos ir stovyklos, yra ir pradžia visokiariopo lietuvių tremtinių kulturinio darbo. Taigi visa, ko ligi šiol Vokietijoje lietuviai tremtiniai kulturinėje srityje pasiekė, yra palyginamai trumpo laikotarpio—vos dvejų metų—darbo rezultatas. Vis dėlto ir per tą trumpą laiką įvairiose srityse lietuviai tremtiniai yra daug pasiekę.

Pirmoji sritis, į kuria nuo pat pradžios su visa energija lietuviai tremtiniai kibo, buvo švietimo sritis. To darbo imtis paskatino gyvas reikalus. Tremtinių tarpe buvo ne tik daugybė darželio ir pradžios mokyklos amžiaus vaikų, bet ir tukstanciai į vairių klasių gimnazijų bei kitų mokyklų moksleivių bei aukštųjų mokyklų studentų. Reikėjo rūpintis, kad šio jaunimo mokymosi laikotarpio metai nedingtu veltui. Ne mažiau ak-

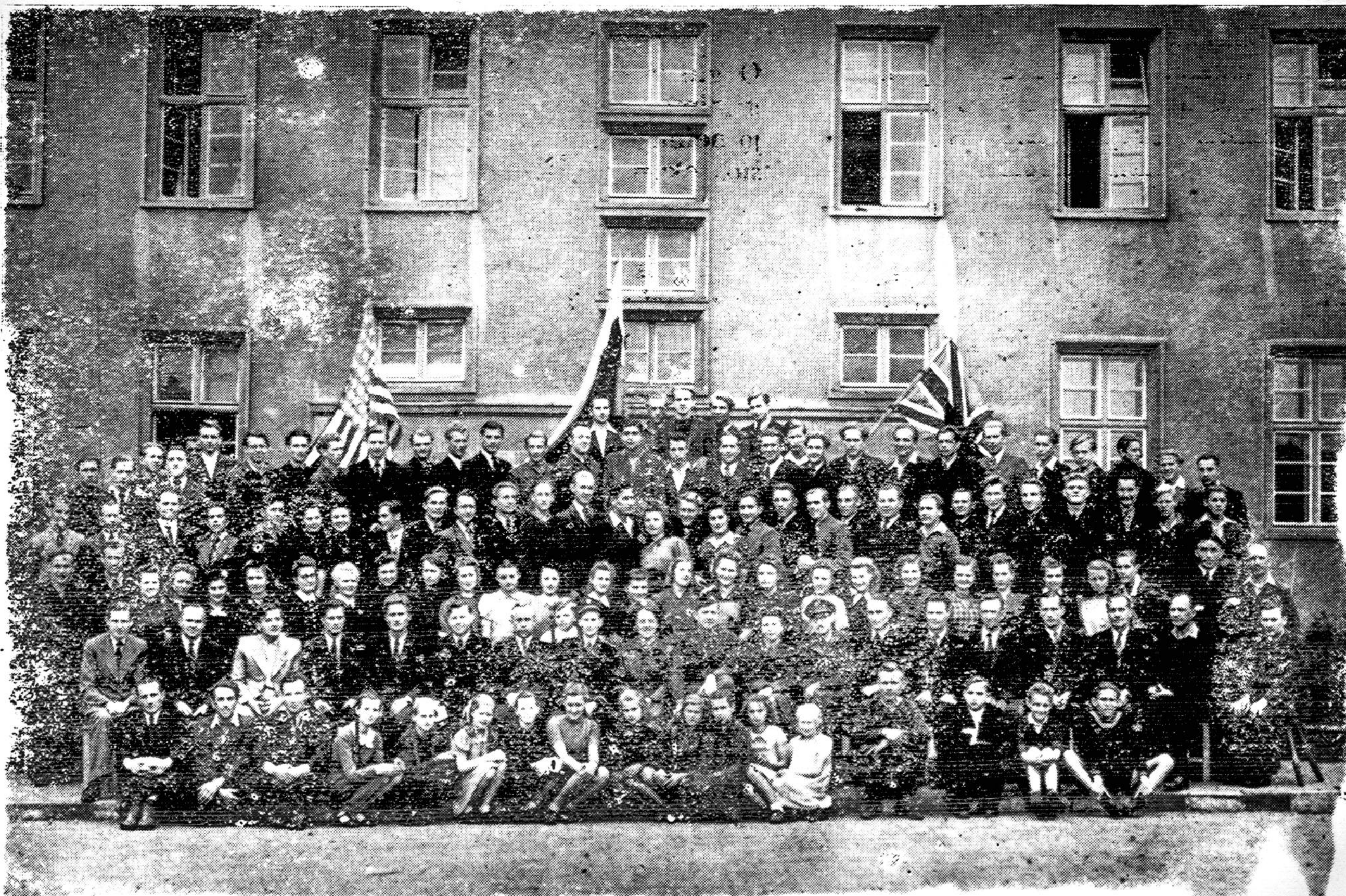
tualus buvo ir suaugusių tiek bendrojo, tiek ir specialinio lavinimo reikalus. Iš pat pradžių, mat, buvo suprata, kokios didelės svarbos turės ateity, vėl atstatant nepriklausoma Lietuva, kiekvienas lietuvis inteligentas profesionalas arba ir šiaip kvalifikuotas kurios nors srities darbuotojas. Tai parodė pavyzdys, koki vaidmenį po pirmojo pasaulinio karo suvaidino ano meto tremties mokyklos Rusijoje išugdyta lietuviskoji švietusomene, kuri ir buvo toji atstatomos nepriklausomos Lietuvos žtra. Dabar atstatant Lietuvos nepriklausoma gyvenima, tu inteligentinių jėgų reikės ne mažiau, turint galvoj, kiek sugriautas Lietuvos gyvenimas ir kad likusi tėvyneje patriotinė inteligentija yra masiškai išudyta. Tad ir reikėjo imtis visomis jėgomis tas inteligentines pajėgas bei šiaip specialistų kadrus rūsti. Antra vertus, reikėjo pasirūpinti, kad tremtiniai būtų galinti tremties metu savo darbų ginti savąją egzistenciją. O šiam tikslui reikėjo didelę dalį tremtinių—negalinciu tremtyje pritaikinti savo ankstyvesnių specialybių ir nekvalifikuoto darbo darbininkus—mokyti tiek bendrųjų dalykų, tiek ypatingai naujų verslų ir specialybių.

Visa šiam reikalui tremtiniai ikūrė visa eilę bendrojo lavinimo bei specialinių mokyklų ir įvairių kursų.

Bendrojo lavinimo tremtinių mokyklas sudaro vaikų darželiai, pradžios mokyklos, progimnazijos bei įvairūs bendrojo pobūdžio kursai.

Vaikų darželiai, skirti priešmokyklinio amžiaus vaikams auklėti, buvo įsteigti beveik visose didesnėse lietuvių stovyklose. Iš viso jų veikia daugiau kaip 70 ir juose apie 110 auklėtojų auklėja daugiau kaip 2000 vaikų. Vaikų darželiuose paaugę ir pralavinę, vaikai pereina į pradžios mokyklas.

Pradžios mokykla yra dviejų laipsnių: pirmasis laipsnis—pirmieji ketveri metai, o antrieji ketveri metai—antrasis laipsnis. Antrasis laipsnis steigiamas ten, kur neveikia gimnazijos ir nėra specialines mokyklos. Jo programa lygi gimnazijos 4 klasių programai. Baigę



THE LITHUANIAN COMMERCIAL HIGH SCHOOL WITH VISITORS AT GREVEN, GERMANY

pradžios mokyklos pirmąjį laipsnį, mokiniai priimami be egzaminų į gimnazijos I klasę. Baigę antrąją pradžios mokyklos laipsnį, po patikrinamųjų egzaminų priimami į V gimnazijos klasę.

Pradžios mokyklų veikia daugiau kaip 110 su apie 360 mokytojų ir apie 4500 mokinių. Mokslo einamas pagal atitinkamas Nepriklausomos Lietuvos mokyklų programas: pirmojo laipsnio pradžios mokyklą pagal Lietuvos pradžios mokyklų 1-4 skyrių programas, o antrojo laipsnio—pagal 1-4 klases Lietuvos gimnazijų programas.

Progimnazijos ir gimnazijos tremtinių stovyklose pradėtos steigti taip pat jau 1945 m. vasarą. Vakarų Sąjungininkų okupacinės Vokietijos zonosose įsteigė 17 progimnazijų ir apie 20 gimnazijų, kurių beveik visos tebeveikia. Jas lanko daugiau kaip 3000 mokinių ir jose moko apie 600 mokytojų.

Lietuvių tremtinių gimnazijos yra astuonerių mokslo metų ir visos vieno tipo—su sustiprintu svetimu kalbu dėstymu. Svetimosios kalbos dėstomos visose klasėse. Anglų ir amerikiečių zonosose pirmoji svetimoji kalba yra anglų, o prancūzų zonoje—prancūzų kalba.

Tremtinių gimnazijos, kaip ir pradžios mokyklos, laikosi Nepriklausomos Lietuvos mokslo programų, kiek pritaikintų tremties sąlygoms.

Per dvejus mokslo metus lietuvių tremtinių gimnazijas baigė apie 600 abiturientų, kurių didelė dalis studijuoja įvairiose aukštesiose mokyklose.

Gaila tik, kad išblaskytai po visa Vokietiją gyvendami, ne visi lietuviai jaunuoliai galėjo į atitinkamas mokyklas įstoti. Apie 1000 jaunuolių negalėjo mokyklų lankyti, nes gyveno vietovėse, kur tu mokyklų nebuvo.

Bendrojo lavinimo kursai, kurių buvo suorganizuota daugumoje stovyklų, buvo gana įvairūs. Daugiausia buvo suorganizuota kalbų, ypačiai anglų kalbos, kursų. Anglų ir amerikiečių zonosose tokie kursai veikia beveik kiekvienoje stovykloje, ir daugelis jų lankytojų jau gana gerai tos kalbos pramoko. Bet buvo kursų ir kitų kalbų—prancūzų, ispanų ir kt.—žiūrint, kas kurios kalbos kraste numato praleisti tremties dienas. Šalia kalbų kursų buvo įvairiose stovyklose suorganizuoti liaudies universitetai ar šiaip bendrojo lavinimo kursai suaugusiems sviesti, kuriuose paskaitomis ir kitais būdais dirbamas gana platus švietimo darbas.

Specialinių mokslų tremtinių stovyklose išplestas beveik tiek pat, kiek ir bendrojo lavinimo. Specialiniam mokslui eiti tremtiniai yra suorganizavę eilę specialinių mokyklų ir labai daug ilgesnių arba trumpesnių kursų.

Specialinės mokyklos yra žemesniosios ir aukštesniosios. Į žemesniasias priimami mokiniai, baigę pirmąją pradžios mokyklos laipsnį, o į aukštesniasias—antrąją pradžios mokyklos laipsnį arba 4 gimnazijos klases. Kai kurios specialinės mokyklos, dėl jose mokomos specialybės ypatumų, turi specialius cenzų nuostatus—reikalauja 6 klasių, (pav. gailėst. seserų mokykla) arba net gimnazijos baigimo. Iš tokių tremtinių sukurtų specialinių mokyklų paminėtina:

- I. Žemės ūkio srity: žemės ūkio mokyklos Uchteje, Kemptene ir miškininkų mokykla Hanau.
- II. Technikos ir amatų: aukštesn. technikos mokyklos Nuertingene (perkelta į Schwaeb. Gmuend) ir Augsburg, 2 amatų mokyklos anglų zonoje ir amatų mokykla Hanau.
- III. Prekybos: aukštesniosios prekybos mokyklos Grevene ir Augsburg (1946 m.)
- IV. Jūrų mokykla Flensburge.
- V. Medicinos—sanitarijos: gailėst. seserų mokykla Schwaeb. Gmuend.

VI. Dailes: dailes studijos dail. V. Rato Augsburg, dail. C. Januso Wuerzburg, dail. J. Kaminsko Hanau ir dail. V. Stancikaite-Abraitienės Gross Hesepe, o Freiburge Taikomosios Dailes Institutas, vadov. dail. V. K. Jonyno.

VII. Dramos: dramų studijos Kassely, Detmold, Ravensburg.

VIII. Baletų studijos: Kassely, Augsburg—Seligenstadt, Seeberge, Erlangene ir Memingene.

IX. Muzikos mokykla Scheinfelde, vad. muz. Br. Budriuno.

Cia suminėta dauguma įvairaus tipo specialinių mokyklų, kurios ligi šiol buvo iškurtos. Dauguma jų ir tebeveikia. Tik kai kurios dėl ypatingų sąlygų turėjo darbą nutraukti. Stovyklą kilnojant, išskirstant arba išvykus kitur mokomojo personalo nariams ar net mokiniams, ne visuomet imanoma mokyklą išlaikyti. Bet tai dar ne visuomet mokslo sutrukdo—mokytojai ir mokiniai dažnai tęsia darbą esančiose mokyklose tuose vietuose, kur jie persikelia.

Specialinio lavinimo kursai yra dviejų tipų. Vieni iš jų ruošia maždaug toms pačioms arba to paties lygio inteligentinėms specialybėms, kaip ir atitinkamos specialinės mokyklos. Nuo tų mokyklų jie tesiskiria tuo, kad neturi nuolatinumo pobūdžio. Toks pav., skirtumas yra tarp gail. seserų kursų ir jų mokyklos. Kito tipo kursai savo lankytojus moko grynai techninių specialybių, ruošdami tu specialybių meistrus, amatininkus ar šiaip kvalifikuotus darbininkus.

Intelligentinėms profesijoms ruošiančių kursų tarpe paminėtini ligi šiol jau buvę pradžios mokyklų mokytojų kursai Flensburg, vaikų darželių auklėtojų kursai Detmold, gailėstingų seserų kursai Augsburg, Wuerzburg, Muldorfe ir kt., dainavimo kursai Detmold, is ne vienoje stovykloje surengti masinės, buhalterinės, kooperacijos ir net stenografijos kursai, ruošiantieji savo lankytojus biurų ir komercinių įstaigų darbui.

Techninėms specialybėms ir amatams beveik visose stovyklose buvo labai įvairių kursų. Tarp dažniau rengtų kursų paminėtini soferių, automechanikų, elektromonteriu, radiomechanikų, vandentiekio ir kanalizacijos instaliatorių, statybininkų, darytojų, medžių, metalo ir odos apdirbimo, fotografijos, kirpimo—siuvimo, rankdarbių mezgimo, modisčių, kurpių, knygrisybos, braižytojų ir kt.



LECTURING AT THE BALTIC UNIVERSITY IN PINNEBERG, GERMANY

Zemes ukio sritis taip pat nebuvo pamiršta. Buvo surengta žemdirbystės, sodininkystės, daržininkystės, bitininkystės, kontrolasistentų ir kt. šios rusies kursai.

Nors ir per trumpą laiką, specialines mokyklos ir kursai atliko ne mažesnes vertes darbą, kaip ir bendrojo lavinimo mokyklos. Užteks čia paminėti, kad dviejose amatų mokyklose mokėsi daugiau kaip 200 mokinių, misku techniku mokykla lanke apie 40 asmenų, juru mokykla išleido jau 25 naujus jurininkus. Šalia nemazo skaičiaus jau anksčiau baigusiu ivairiose vietose kursų, paskutiniu laiku gailėst. seserų mokykla išleido I savo laida, kuria baigė 34 mokines. Mokytojų kursus pernai baigė 14 asmenų. Prekybos mokykla Augsburgėje 11 asmenų.

Ivairiuose techniniuose kursuose jau ne tik simtai, bet ir tukstanciai tremtinių išgijo ivairias specialybes arba siaip išmoko kvalifikuoto darbo.

Tai turi didelės reikšmės ne tik ateiciai, kai tremtiniai gales grįžti i tėvyne ir ten pritaikyti savo žinias, bet ir šiandien. Daugelis technisku specialybių atstovų gavo darbo okupacines kariuomenės darbo vietose, o kiti net ir savarankiskai verčiasi. Gailėstingųjų seserų kursus baigusios beveik visos dirba ligoninėse. Pagaliau musu baleto studijos Kassely absolventai net yra pakviesti i Kasselio valstybinį teatrą solo sokejais. Tai rodo, kad tremtinių specializacija, išskiriant gal negausius atsitikimus, nėra koks žaislas, bet tikrai rimtas ir praktines vertes darbas.

Aukštąjį mokslą tremtiniai studentai eina daugiausia vokiečių universitetuose, o taip pat nemaza dalis studijavo UNRRA universitete Muenchene ir Baltijos universitete Hamburge. Baltijos universitetas yra didžiaja dalimi paciū baltų-lietuvių, latvių ir estų sukurta aukštojo mokslo įstaiga, nors ir su britų bei amerikiečių pritarimu bei parama. Lietuviai čia yra inese taip pat nemaza dalis, kad si mokslo įstaiga galėtų veikti ir būti naudinga.

Is grynai lietuvių sukurtu aukštojo mokslo įstaigų reikia paminėti prof. St. Kolupailos Kemptene suorganizuotus hidrometrijos ir hidrologijos kursus ir ten pat veikianti aukštųjų technikos kursų statybos skyrių.

Aukštąjį mokslą Vokietijoje šiuo laiku eina apie 2000 lietuvių studentų, kurių nemaza dalis jau baigia studijas, o dalis jau ir baigė, išgydami aukštojo mokslo diplomus arba net mokslo laipsnius.



TYPEWRITING AND SHORTHAND CLASS IN AUSBACH, GERMANY

Reikia pastebėti, kad visas šis darbas ir pasiekti rezultatai juo daugiau nusipelno įvertinami, kad visa tai buvo atlikta labai sunkiomis sąlygomis.

Darba pirmiausia labai sunkino vargingas medžiagines gyvenimo sąlygas. Maistas stovyklose buvo nepakankamas, o kai kur ir visai menkas. Tai ypatingai skaudžiai paliete auganti jaunima, sudarydamas pavojų jos normaliam fiziniam išsivystymui ir augimui. Patikrinant moksleivių sveikata buvo rasta kai kuriose stovyklose moksleivių, kuriems truksta nuo 5 iki 16 kg ligi normalaus svorio. Suprantama, kad taip mintančiam jaunuoliui ir mokytis yra labai sunku. Be to, stovyklose gyventojai gyvena labai ankstai. Ir moksleiviai ir mokytojai gyvena perpildytuose butuose, kas sunkina darbą. Apdaras ne vienam taip pat sudarė didelių rūpesčių. Mokyklų patalpos dažnai irgi siam reikalui tinkamos. Yra gimnazijų, kurios jau dvejus metus dirba buvusių vokiškų kareivinių rūsiuose, kur per mazgius langelius net pakankamai šviesos ir oro neieina. Kitur vel tenka dirbti kiaurais stogais lentiniuose barakuose ir panasiose patalpose. Labai truksta ir mokyklinio inventoriaus bei kitų mokyklinių priemonių—suolu, lentų, žemėlapių, rasomosių medžiagų, vadovėlių, laboratorijų ir kabinetų. Visas tas didelis kliūtis galima buvo nugalėti tik išimptomis pastangomis. Mokyklos patalpos is visokio lauko, kurio tiek daug sugriautoje Vokietijoje, gaminosi sau visokias butinausias reikmenis, mokytojai gamino trukstamų vadovėlių vietoj kursų konspektus ir taip darbas buvo varomas pirmyn. Specialinėms mokykloms, kurių darbas suristas dar daugiau su dirbtuvėmis, kabinetais ir laboratorijomis, darbas dar buvo sunkesnis, nes pokario Vokietijoje net paprasčiausių irankių negalima buvo gauti nupirkti, nekalbant apie sudėtingesnius aparatus ir irankius.

Ne visuomet buvo susilaukta reikamos darbui paramos ir is tremtinių globojusios UNRRA bei kitų administracijos pareigūnų. Ne visuomet noretą moksleivių ir mokytojų net pripazinti dirhanciais ir atleisti nuo kitų stovyklos darbų bei skirti jiems visa tai, kas dirbantiems yra stovyklose skiriama, arba buvo reikalaujama mokytojų apkrauti mokyklose neimanomu darbo valandų kiekiu iki 44 valandų per savaitę. Pagaliau stovyklos dažnai buvo kilnojamos, dėl ko ne kartą gražiai pradėtas darbas iširdavo, stovyklai iskeliant arba išskirstant, ir naujoje vietoje reikėjo viską pradėti is naujo. Jei visose šiose sąlygose buvo išverta ir darbas toliau varomas, tai tik is vienos pusės mokytojų ir moksleivių pasisventimo dėka, o is antros pusės ir labai daugelio tremtinių globojančių įstaigų pareigūnų tikrai nuosirdaus noro jiems padėti. Jie dažnai pasilindavo susidariusius sunkumus ne tik dėl bendrai sunkios tremtinių padėties, bet ir kliūtis, kurias kartais sudarydavo vienas kitas priešingai tremtiniais nusiteikęs administracijos pareigūnas. Ypatinga gi padėka šiuo atžvilgiu tenka lietuviams amerikiečiams, kurie, savo aukomis tremtinius labai žymiai paremdami, daug padėjo ir tremtiniais moksleiviams bei mokytojams ir paciū mokyklai.

Šiandien tremties mokykla jau yra žymiai apsitvarkiusi, išleista jau tiek vadovėlių ir kitos butinai reikamos literatūros, mokomasis personalas išitraukėsi darbą, prie sąlygų jau kiek imanoma prisitaikinta, todėl ji savo darbą dirba vis su didesniu sėkmingumu ir ji gales dirbti, kol tremtiniais teks dabartinėse sąlygose gyventi, nors paramos ji labai ir labai reikalinga.

LITHUANIA UNDER THE CLOAK OF RED DEMOCRACY

Testimony of A. Pilypaitis

"On Tuesday, about eleven or twelve o'clock, we were summoned to the carcer's office. There we were instructed not to leave. About six o'clock in the evening an officer took my name and sent me to the sentry office. I went with another man named Heiman. Almost immediately afterward the same officer appeared and told Heiman and me to climb into a truck with eight soldiers. We were driven to Rainiu Wood by way of Luokes Road. We took ten spades with us. We arrived at the Wood—about four miles from Telsiai—and found three partly excavated pits. A camouflaged tank stood nearby, and a pile of vehicles and motors lay about 30 meters from the pits. The officer, who came with us, had us deepen the three pits. We dug, Heiman and I, and the eight soldiers. When we finished the work we sprawled out and rested for two or three hours. Then we returned to Telsiai carcer on foot. While we were at the pits no prisoners from the Telsiai carcer were present. We did not know why we had to dig the pits. When I returned to the carcer, the prisoners were gone. Many vehicles stood on Republic Street, near the carcer."

Testimony of J. Adomaitis

"I ran into the sentry office for my cap. There was no order in the room and prisoners' clothes and foot gear littered the floor. Then I ran into the kitchen to get my valise. There was even greater disorder in the kitchen. All kinds of articles of clothing lay scattered about. From the kitchen I stepped into the street, where the Red Army was on the move. Almost all of my fellow employees were there, too. Two militiamen and two Russian officers joined us, and we were told to follow them. We quickly reached the outskirts of the town, going on Luokes Road and then turning on Tryskiu Boulevard. We had walked about two kilometers when the Russian officers stopped a passing truck and had us board it. The truck drove us to Tryskiu Wood. We climbed out. I noticed that Vaitkus' pants and shoes were splattered with blood. Kabaila told me that Vaitkus and Heiman had been present at the execution of the political prisoners. Also, Vaitkus, on Tuesday evening, tied the hands and mouths of political prisoners, in the sentry office."

TESTIMONY OF J. TISKIENE

"On Tuesday morning, June 24, I noticed that the guards had been doubled. In our kamara we were commanded, first in Lithuanian then in Russian, to close our windows and not look out. That day I saw of the employees only Vaitkus. In the evening of the same day, while preparing for work, I saw that most of the employees were sitting on the kitchen steps, guarded by Russian sentrys. Then I understood that the employees were under arrest. About three or four o'clock in the afternoon, Vaitkus and the vicious Communist, Doctor Gutman, were searching the kamaras for political prisoners and taking them to kamara number 7. After dinner, about ten or eleven o'clock, we were again cautioned against opening windows and looking out. Offenders were to be shot at. We followed the order. In a little while, at dawn, Vaitkus' voice could be heard from the corridor: 'Men, prepare your things!' We thought that the political prisoners were being shipped to Russia. We could hear each man being called and then led downstairs from kamara number 7. Each prisoner took about five minutes descending the stairs, so that the whole procedure lasted several hours.

The prisoners screamed, 'Jesus! Mary! Where are you

taking us!' In the yard below, however, there was complete silence. We understood that the prisoners were being loaded aboard trucks and driven away only by the occasional roar of a filled truck as it pulled out. Not one of us dared look out the window.

"When all of the condemned were taken away from number 7, forty-three other inmates remained. The women amongst them cried. As soon as the crying subsided, I got up and peeked out the window. Two rows of Russian soldiers stood in the yard; near the gate stood a truck covered with branches of fir, a tarp hanging in the back. One prisoner was standing near the soldiers. His mouth was tied. Then I saw him mount a bench which stood close to the truck and duck inside, under the branches. Several minutes later a second prisoner did the same. During that time there was no noise in the yard. Seeing a soldier pointing his rifle at my window, I quickly closed it and retired."

TESTIMONY OF MRS. M. RADEVICIENE

"We first saw Russian sentinels in Telsiai carcer on June 23 and 24. Between the hours of ten and eleven in the morning, Vaitkus and Doctor Gutman, came up to the second floor to kamara number 5. They talked between themselves in Russian. From number 5 they took nine prisoners, three of them gymnasium students, to number 7. All were political prisoners. At the same time they brought other prisoners from the lower floor, probably from number 2, and put them in numbers 7, 9, and 11. It took about an hour's time. The prisoners made no noise. In the yard below, Russian sentries prevented us from looking out the window.

"It was already dark, about eleven o'clock at night, when Vaitkus began to muster the prisoners. The first one called was Korzas, who asked whether or not it was necessary to take along his food and clothing. Vaitkus told him to take all his personal belongings. Two or so minutes later Antanavicius, I think, was called; others were called and made to hurry, for it was explained that time was short. Vaitkus said, 'Hurry, there is only a minute's time.'

"Vehicles roared below in the street as the prisoners were being led away. And from the floor below there were sounds of crying and groaning. We escaped when one of the men broke our kamara door down. We found the carcer empty and not a Russian guard anywhere."

(To be continued)



**JONES & HAMROCK
MORTUARY**

731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 15
PROSPECT 6091

VALUSKIS THEATRES
BUENA PARK, CALIF.

and
2252 E. Segundo Blvd.
WILLOWBROOK, CALIF.
Tel. Nemark 1-5044

LIETUVOS RAUDONASIS KRYZIUS TREMTYJE

THE LITHUANIAN RED CROSS

The Lithuanian Red Cross in Germany had a difficult beginning, but it is now functioning better, thanks to the welfare organizations of the United States, especially the ones headed by Lithuanian-Americans. The Lithuanian Red Cross is helping the Lithuanian DP's financially, medically, and economically. However, such a task requires the support of Lithuanian-Americans here in the United States. There is an urgency for food, clothing and medical supplies.

Karo audru, visokiausiu pasaulio nelaimiu stumiami, geibedami savo gyvybes nuo ziaurios ir nepermaldaujamų mirties, keinasdesimt tukstanciu lietuviu Vokietijoje ir Austrijoje pasitiko liudna ir skurdzia tremties dalia. Nors pasibaigus karo veiksmams tuojau vakaru demokratiskieji aliantai per UNRRA—os organizacija keliems milijonams benamiu ir vokieciu nacių isvargintu tremtiniu istiese rupestinga ir duosnia ranka, taciau, laikui begant, tremtiniu materialinis skurdas didejo ir vis daugiau atsirado zmonių, reikalingu ypatingos globos ir materialines paramos.

Gyvenimas ankstose, nehigieniskose patalpose, nuolatinis maisto blogejimas, jo neivairumas, ligoniniu stoka ir kitos blogos gyvenimo salygos pastebimai silpnino tremtiniu mases fizini atsparuma. Tuo paciu laiku dalis tautieciu del ivairiu priezasciu visai nekaltai buvo isskirti is UNRRA—os globos ir pateke i sugriauta vokieciu uki be nedraugingai vokieciu malonei, saukte saukesi greitos ir realios paramos. Grize is karo belaisviu stovyklų lietuviai negalejo tuo jau patekti i stovyklas, taip pat reikalavo paramos.

Kadangi siems gyvybiniam kasdienybes klausimams spresti ir sutvarkyti nebuvo vilties sulaukti pagalbos is kitur, tai radosi gyvas reikalas organizuoti savitarpine pagalba ir salpa siam darbui vadovauti ir vykdyti buvo atgaivintas rusu ir okupacijos sunaikintas ir likviduotas Lietuvos Raudonasis Kryzius. 1945 m. liepos 1d. buvo sudaryta L. R. K. Vyriausia Valdyba.

L. R. K. savo darba tremtyje remia ir ji vykdo vadovaudamasis Lietuvoje priimtu L. R. Kryziaus istatymu, vidaus tvarkos statutu ir tesdamas laisvoje tevyneje susidariusias salpos darbo tradicijas.

L. R. Kryzius savo veikla tremtyje pradejo neturedamas jokio materialinio pagrindo. Visi Vokietijos tremtiniai buvo paraginti savo aukomis sudaryti bet koki pagrinda salpos darbui. Ir, reikia pabrezti, kad, neziurint labai blogos tremtiniu materialines bukles, greitu laiku pavyko surinkti nemaza pinigų suma ir tuo paremti didziausioj bedoj atsiduriusius tremtinius.

Tremtiniu vargas didejo tokiais skubiais suoliais, kad ir gausios tremtiniu aukos nebegalejo patenkinti net maziausios dalies salpos reikalaujanciu. O svarbiausia, bendruomene pradejo jausti maisto produktu rubu ir ypatingai vaistu trukuma. Siu produktu Vokietijoje uz jokus pinigus nebuvo imanoma isigyti. Tuo budu L. R. Kryziaus tremtyje veikla teko isplesti zymiai placiau, apimant daugeli kitu saliu, kur tik yra lietuviu. Su dziaugsmu reikia pabrezti, kad L. R. Kryziaus darba labai realiai ir sirdingai pareme Siaures Amerikos Lietuviai.

Duosnios Amerikos lietuviu sirdies, jautriai ir gausiai paremusios savo brolius tautiecius nelaimes valandoje, tremtiniai ilgai neuzmirs ir visada jaus gilaus dekingumo jausma.

L. R. Kryzius pirmiausiai uzmezge rysius su visomis Amerikos lietuviu organizacijomis, o svarbiausia, su BALF-u, kuris organizuodamas piniginius vajus ir

rubu bei kitu gerybiu rinkliavas sudare tvirta pagrinda L. R. Kryziaus darbui.

L. R. Kryzius salpos darba vykdo selpdamas tremtinius pinigais, rubais maistu ir vaistais.

Daugiausia pinigines paramos yra reikalingas mokslus einantis jaunimas. Lietuviu tremtiniu bendruomene visose didesniose stovylose yra suorganizavusi savo gimnazijas, mokyklas, vaiku darzelius, o lietuviai studentai, nenoredami leisti veltui laiko ir noredami isnaudoti susidariusias salygas pasinaudoti uzsienio aukstosiomis mokyklomis, tesia savo studijas. Siuo metu veikia Vokietijoje du specialus tremtiniu universitetai ir, be to, daugelis studentu lanko vokieciu universitetus. Tiek visos sios mokyklos, tiek ju mokytojai ir profesoriai, o ypatingai moksleiviai ir studentai, neturedami jokios valdzios istaigu globos, yra reikalingi dideles materialines paramos. Didzioji L. R. Kryziaus piniginiu pasalpu dalis yra nukreipta moksleiviams ir studentams paremti, duodant jiems nuolatinis pinigines stipendijas. Siuo metu visoje Vokietijoje ir Austrijoje L. R. Kryzius selpia 1500 studentu. Cia dar tenka pridurti, kad visi sie studentai labai rimtai ir atsideje tesia savo studijas, ruosdamiesi igytomis zinomis buti naudingais Laisvos Lietuvos pilieciais ir savo jegomis prisideti prie karo sugriautos tevynes atstatymo.

Lietuviai tremtiniai yra pateke i gana blogas gyvenimo salygas. Anksti butai nevisada aprupinti butniausias higienos reikalavimai vienpusiskas, nuolatos mzejantis maistas sudaro labai geras salygas plestis ligoms, ypatingai mazameciu tarpe. Todel jaunimo nusilpneimas, vaiku ligu didejimas yra aiskiai pastebimas reiskinyse tremties gyvenime, o vienintele kovos priemone su siuo reiskiniu yra maisto gerinimas. Jeigu UNRRA-os duodamas maistas yra vidutiniskai pakankamas suaugusiems zmonems, tai vaikams jo truksta ir ypatinga jo truksta kudikiams pieno produktu. L. R. Kryzius kreipsi i BALF-a prasydamas paremti tremtinius maistu. Buvo gauta nemazi kiekiai pieno ir kitu maisto produktu, kurie buvo isdalinti vaikams, ligoniams ir fiziniai nusilpusiems. Paskutiniu laiku visa Europa, o yptingai Vokietija pergyvena milziniskus maitinimo sunkumus ir si padetis nuolat blogeja. Reikia laukti, kad ir tremtiniu maitinimas bloges. Todel ir ateityje L. R. Kryzius kreipsis i visus Amerikos lietuvius ir BALF-a bei kitas organizacijas prasydamas suaktyvinti maisto siuntas ir tuo budu prisideti prie tremtiniu sveikatingumo palaikymo.

Visoje Vokietijoje truksta butniausiu vaistu. L. R. Kryzius gavo tiek tiek vaistu, kuriuos taip pat isdalino per ligonines ir per savo skyrius ligoniams.

Gyvenant istremime lietuviams yra labai aktualus parupinimo klausimas. Daugelis tremtiniu, paskubomis ar prievarta apleisdami savo namus, nespejo ir neturejo galimybes pasiimti daugiau rubu, o pasiimtieji jau spejo nusideveti, todel daugelis zmonių liko visai be jokiu rubu. BALF-as organizavo rubu rinkima Amerikoje ir iki siol yra pasiuntę L. R. Kryziui per 200 to. devetu rubu ir tiek tiek nauju medziagu. Si parama buvo labai reiksminga tremtiniu masei ir sio metu tremtiniai yra pasetinai aprupinti rubais. Dar ir dabar labai truksta vyriskos aprangos, nes daugiausia yra atsiunciama moterisku ir vaikisku aprangos dalyku, o vyriska apranga labiausiai nusidevi ir jos pakeitimas yra butinas. Todel ateityje tenka kreiptis i visus Amerikos lietuvius, kad aukojant rubus, butu daugiau aukojama vyriskos aprangos.

Be tiesioginio salpos darbo dideli uždaviniai L. R. Kryziui teko atlikti ir socialineje srityje. Cia daug de-

Padekite 'Kal. Lietuviai!'

**Tuoj grazinkite atsiustu loterijos
tikietu sakneles su \$2.00. Laimejimai:
Radio, Laikrodis, Albumai, knygos.
Del K.L. suvelavimo loterija atideda-
ma i lapkricio 30 d., 1947**

L. R. Kryziaus rupesciu karo belaisviai buvo pradeti dalimis paleisti. Pirmieji belaisvius paleido prancuzai, veliau anglai ir pagaliou belaisvius paleido ir amerikieciai. Karo belaisviai grizo is belaisviu stovyklu labai nuvarge ir iskankinti nes jiems teko isgyventi netik sunkia belaisvio dalia, bet taip pat ir vokieciu nacionalini terora, nes jie buvo laikomi drauge su vokieciais ir dazniausia ju priklausė vokiskai stovyklų administracijai. L. R. Kryzius teike siems musu tautieciams pradine materialine parama ir taip pat daug dejo pastangu juos visus i jungti i bendra tremtiniu gyvenima ir patalpinti juos i stovyklas.

Namaza tremtiniu yra astidure ivairiose ligoninese. Didele dalis ju yra reikalinga ilgesnio ir pastovaus gydymo arba sanatorines prieziuros. Didziausi siu ligonių skaiciu sudaro dziovininkai. L. R. Kryzius turi juos visus suregistruotes ir kuo galedamas jiems padeda. Ypatinga siu ligonių globa, ju lankyma ir rupesti, juos vykdo L. R. Kryziaus Moteru Komitetas, kuris viekia prie vyr. Valdybos ir veik visu L. R. Kryziaus skyriu.

Visam darbui vietos vydkti ir organizuoti L. R. Kryzius visose didesnėse stovyklose steigia savo skyrius, o kur gyvena atskiri lietuviai, ten skiriami igaliojiniai. Iuo metu Vokietijoje ir Austrijoje veikia apie 80 L. R. Kryziaus skyriu ir virs 20 vietos igaliojiniu. Viso L. R. Kryzius turi 4170 nariu. Visu skyriu darba derina ir rysius su Vyr. Valdyba palaiko gen. igaliojiniai, kuriu 2 yra amerikieciu ir po viena angliu zonai ir Austrijai. Visam L. R. Kryziaus darbui siuo metu vadovauja ir rysius su uzsieniais palaiko Vyr. Valdyba, kuria sudaro 8 nariai su pirmininku Dr. Domu Jasiaciu priesakyje. Pazymetina, kad Dr. D. Jasaitis yra labai daug pasidarbaves atgaivinant L. R. Kryzius darba tremtyje ir siuo metu nepaprasta energija ir pasisventimu siam darbui vadovauja.

Sunku trumpu rasiu pilnai apibendrinti visa L. R. Kryziaus darba ir jo veiklos sritis. L. R. Kryziaus darbas yra isauges ir nuola tos auga, nes nuolatos auga ir benamiu tremtiniu vargas ir materialiniai nedatekliai, taciau tikimes, kad ir toliau remiami viso pasaulio lietuviu ir sirdingai gelbedami vieni kitiems bei rodvdami daug broliškumo ir krikscioniskos artimo meiles savo tarpe lietuviai laimingai pergyvens visas nelaimes ir bedas ir fiziniai nepaluze sugris i savo mylima tevyne naudingam ir nasiam darbui. O Lietuvos Raudonasis Kryzius organizuos pagalba ir parama jos reikalingiesiems ir tes pasaulyje zinomas Raudonojo Kryziaus karitatyvinio darbo tradicijas, iki jo centras bus perkeltas i Nepriklausomos Lietuvos sostine.

J. Dabreika.

WILLIAM MATUS

JEWELER

Fine Watch and Clock Repairing

Long Experience on All Makes of Watches

— All Work Guaranteed —

2935 East Anaheim St. Long Beach 4, Calif.

Telephone 834-55

LIETUVIU KULTUROS IR LABDAROS KLUBO VEIKIMAS

Los Angeles Lietuviu Kulturos ir Labdaros Klubas, minedamas desimt metu sukaktuves, tikrai gali didziotis iki siol atliktais darbais. Jau pats klubo pavadinimas nusako jo tiksla, kurio jis ir laikosi—dirbo labdarobei, nepraleides ne vieno kilnesnio tikslo nepastebejes ir neparemes savo gausiomis aukomis.

K. ir L. klubas siuo metu turi apie 80 nariu gerame stovyje, taciau reikia pastebeti, kad labai nedaug lanko susirinkimus, nedaugiau galima priskaityti kaip 30, kurie tikrai nuosirdziai prirideda jei ne darbu tai aukomis, o kiti vargiai istenga sumoketi nario mokesti, kuris tera tik 10 ct. per menesi Susirinkimai buna daromi kas menuo pas klubo narius. Daznai nariai po susirinkimu padaro ir vaises, zinoma i tokius susirinkimus atvyksta daugiau nariu ir sveciu.

Per pastaruosius penkis metus turejome tokiu susirinkimu, kad net nenoredavome is jus skirstytis, bet pasitaikė ir asmenisku nesusipratimu, kurie net pakenke paciam klubo veikimui. Taciau, neziurint viso to, klubas yra atlikes daug graziu dalyku, pavyzdziui nuo 1943 m. sausio 1 d. iki siu metu spalio men 1 d. yra paaukojes siems reikalams:

1) Amerikos Raudonajam Kryziui	\$ 145.00
2) Community War Chest	\$ 35.00
3) Lietuviu mokykloms per BALF	\$ 50.00
4) Bendram Amerikos Lietuviu Fondui	\$ 419.43
5) Pervezimui is Europos lietuviu naslaiciu	\$ 105.00
6) Amerikos Lietuviu Tarybai	\$ 55.00
7) Suvalgusiems seneliams	\$ 39.00
8) Lietuviu Pasiuntiniui Londone	\$ 45.00
9) Lietuvai Vaduoti Sajungai del knygu leidimo	\$ 55.00
10) Studijuojanciam kapitonui Labanauskui	\$ 120.00
11) Emigrantu Fondui per SLA	\$ 19.70
Viso	\$1088.13

Kadangi si klubo nariai daugumoje priklauso ir prie kitu panasiu organizaciju, kaip ALT, LVS, BALF ir pasizymeje stambesniais aukotojais, tad tuomi, kas nuveikta, reika buti pasitenkinusiais, o ateityje su lietuvisku nuosirdumu suglauskime eiles, kad musu klubo darbai kalbetu patys uz save...

Tad mieli broliai ir seses, kurie dar nesate sio klubo nariais, padekite dirbti kulturini ir labdarystes darba.

Finansu sekretorius.

Petras Zilinskas,

ATSISAUKIMAS

Girdedamas kad Jusu laikrastis pasiekia visus Amerikos kampus meldziu patalpinti sekamciame "Kalifornijos Lietuvyje" zinia apie ivykusia didele nelaime musu lietuviu parapijoj Kansas City.

Mes Kansas City, Kansas lietuviai isigijome savo parapija 1913 metais. Veliau pastateme lietuviska mokykla ir pasikvieteme seseles musu vaikucius mokyti. Mums padejo parapija sutverti kun. Jonaitis. Teko nuo pat isikurimo dienos daug sunkumu pakelti. Turejom daug skolu. Paskutinis musu klebonas kun. F. Zekas ismokejo visas skolas ir dar paliko banke \$50.000 naujai baznyciai pastatyti.

Po kun. F. Zeko mirties del nezinomos priezasties Kansas City vyskupas Donnelly nutare lietuviska baznycia uzdaryti ir liepia lietuviams isijungti i slovaku parapija. As ir daugelis kitu esame lietuviai ir norime savo baznycia tureti ir Dieva garbinti savo prigimta kalba. Mes krepiames i visus Amerikos lietuvius kad jie mums padetu atgauti savo lietuviska baznycia.

Bronius Strumilas

LOS ANGELES

Sv. Kazimiero Parapijos Kronika

● Sv. Kazimiero Parapijos bazaras, vykes spalio 19 ir 26 dienomis, baigesi dideliu pasisekimu. Gauta gryo pelno 2004 doleriai. Visa si suma ir dar vienas tukstantis is buvusiu siu metu parengimu pervesta i naujosios baznycios Statybos Fonda. Dabar fonde yra 11.000.00 doleriu.

Bazaro metu veike loterija. Pirmaja premija-100 dol. laimejo numeris 6553. Jis priklauso p. Kazimierui Luksiui, 710 No. Van Ness Ave., Los Angeles, California.

Antraja premija-75 dol. laimejo numeris 12214, kuris priklauso Mary M. O'Maley, 2420-5th Ave., Los Angeles, Calif.

Treciaja premija-50 dol. atiteko numeriui 1499. Sio numerio savininkas yra Ray W. Hubner, 149 Bunker Hill Ave., Waterbury, Conn. Ketvirtoji ir paskutine atiteko numeriui 9759. Sia dovana, 25 dol., laimejo p. Viktorija Graziene, 2306 Hillcrest Dr., Los Angeles, California. Platesnis bazaro aprasymas tilps kitame K. L. numeryje.

● Ponai Sleniai, noredami pagerbti savo mirusius tvelius, irase juos i naujosios baznycios statybos fundatorius, paaukuodami tam tikslui \$200.00. Be to, naujosios fondan aucho: p. P. Slenis is Chicagos \$20.00 ir K. N. \$68.00. Visiem musu aukotojams tariame nuosirdziausia aciu, skatindami ir kitus pasekti ju kilnu pavyzdi. Dabar fonde yra \$8000.00.

● Fundatoriu dosnumui atzymeti ivesta speciali knyga. Visi, kas tik kiek aukuos, vadinsis naujosios baznycios fondo remejai. Kas duos daugiau simto doleriu, vadinsis-fundatoriais ir gaus specialius pazymejimus. Aukavusieji tukstanti doleriu uzsipelnys garbes fondatoriaus varda ir ju vardai bus irasyti naujosios baznycios sienoje.

● Sie asmenys, tarpininkaujant parapijai, isdave tremtiniam affidavit of support: p. Dirgela 5 asmenims, p. Esulun-2, p. Juozas Petrauskas-4, p. Strongiai-3, p. Dabrickas-1 ir Lojolos Universitetas-3.

● Rugsejo 21 d. musu papapijos tretininkai turejo savo svente. 8 asmenys padare profesija. Sventeje dalyvavo svecias Tev. Pranciskonas. Tretininkams vadovauja didelis musu parapijos remejas p. L. Fiedler.

● Spalines pamaldos musu baznycioje yra kiekviena vakara 7:30 val. Zmones uoliai renkasi. Meldziames, kad Dievas laimintu kova uz Lietuvos laisve, uz pasaulio taika ir savus reikalus.

● Spaliu 4 d. p. Miskiai turejo savo seimos mirusiuju atminimo Misias. Daug zmoniu susirinko pasimelsti. Po pamaldu parapijos svetaineje p. Miskiai visus dalyvius gardziai pavaisino. Malonu, kad musu zmones nepamirsta graziu lietuvisku paprociu.

● Spaliu 5 d. buvo menesinis moteru sajungieciu susirinkimas. Moterys nutare visu kuo remti parapijos bazaro reikalus ir rupintis ligoniais. Isrinktas ligoniu komitetas, kuris jau aplanke p. Valiene ir sergancia dziova p. Jakubeniene. Ligoniai tuo labai patenkinti.

● Holy Name vyrai kas antras sekmadienis turi savo pamaldas ir susirinkimus su uzkandziais. Draugijon isto'o Dr. J. Naujokaitis ir p. A. Skirius.

● Ponia Norkiene pries gimdyma labai sunkiai sirgo. Jau treciame menesyje gydytojai siule daryti operacija, aborta, nes, esa, motinai reikes mirti. Norkiene, budama giliai relinginga, atsisake nuo gydytoju pasijuymo, geriau rizikuodama savo gyvybe. Spaliu 7 d. ji pagimde 7, 6 svaru kudiki ir pati liko sveika ir baigia gyti.

Ponios Norkienes didvyrisku elgesiu susidomejo ir plati miesto visuomene.

● Ponai Morkai, seni musu parapijos remejai, uzfundijo 99 dol. verties melyn-purpurini arnota. Visi parapijieciai jiems uz tai labai dekingi.

● Grudozio 28 d. North Star Auditorium bus parapijos koncertas, kuri duos parapijos choras, vedamas varg. A. Slapelio. Choras visu smarkumu prie koncerto jau rengiasi. Be to, bus vaikams eglute ir Kaledu Senelis, kuris isdaly's vaikams dovanas.

TEVYNES MYLETOJU DRAUGIJOS susirinkimas ivyko spalio 5 d. Petro Zilinsko namuose. Nutarta koncerta suruoti 1948 m. pradzioje. Tam isrinkta komisija "K. L." korespondentu isrinkta Ona Luziene. Susirinkimas nutare korespondencijomis ir prenumeratomis remti "Kalifornijos Lietuvi."

LIETUVIU KULTUROS IR LABDAROS KLUBAS savo susirinkime, kuris ivyko spalio 13 d. pas Sareikius, apsvarste savo koncerto reikalus. P. Nikunas savo kalboje paaiskino apie muziejiniu suvaziavima, kuris ivyks lapkricio viduryje Mexico City. Jis tame suvaziavime atstovaus Lietuva.

LIETUVIU PILIECIU KLUBAS spalio 12 d. susauke savo menesini susirinkima pirm. K. Luksio patalpose. Sesi nauji nariai padave prasymus istoti is Pilieciu kluba. Po susirinkimo Irena Vidziuniene, namu seimininke, pavaisino narius uzkandzias ir gerimais.

"KALIFORNIJOS LIETUVIO" koncerte, lapkricio (Nov.) 16 d., 1947, Patriotic Hall, 1816 Figueroa, turētu dalyvauti visi Los Angeles ir apylinkiu lietuviai. Ruoskimes patys ir pakvieskime draugus bei gimines.

LIETUVIU TAUTISKAS PASALPINIS KLUBAS lapkricio 23 d. tures soku vakara Burke's saleje, 5829½ S. Broadway. Izanga 60 centu. Pradzia 12 val. vidurdieni. Klubas kviecia visus dalyvauti siuose "Padekos" sokuose.

LILLIAN ANN TAMULINAS IR JOSEPH SAKOWITCH VESTUVES.

Spalio 11 d., 1947, ivyko saunios vestuves dviju Los Angeles jaunuoliu-Lillian Ann Tamulinas ir Joseph Sakowitz. Stasys ir Ona Tamulinas, tevai jaunosios, suruose priemimo pietus. Sutuoktuvu ceremonijos ivyko Sv. Rapolo kataliku baznycioje, prieimo pietus buvo Inglewoodo Moteru klubo patalpose.

(Ona Luzas)

LINKEJIMAI

Linkime geriausio pasisekimo jaunavedziam Aldonai Zinis is Jamaica, Long Island ir Jack Wewer is San Diego, California.

Sveciuodamosi pas savo gimines Frank ir Nancy Speecher Los Angeles, Calif., Aldona sutiko savo gyvenimo drauga.

Jaunavede Mrs. J. Wewer sugrizo laikinai i savo namus Long Island ir veliaus mano su savo vyru apsigyventi sauletoj Kalifornijoje.

40 METU LOS ANGELES MIESTE

Jau turime Los Angeles mieste lietuviu, kurie cia gyveno virs 40 metu. Nesenai redakcijos nariams teko sveciotis pas ponia O. Brisgill, kuri sukaties proga paruose puikus pietus. Brisgiliene yra labai darbsti veikėja lietuviu organizacijose ir "Kal. Lietuvio" garbes skaitytoja.

Taip pat "K. L." redakcia aplanke Adolfas Mackunas, kuris i San Francisco, Kalifornija atvyko 1901 metais. Po keliu metu, atvykes i Los Angeles, dirbo kaipo siuvejas ir 1903 m. su Pov. Shidlausku atidare savo siuvelykla. Mackunas yra narys SLA ir Laisves klubo, kuriame yra buves per 7 metus valdyboje (tuo metu tik tos dvi organizacijos ir tebuvo Los Angelyje.)

DAINININKE LIUCIJA ZAIKIENE

Liucija Piliponyte Zaikienė yra gimusi Chicagoje, bet augo ir mokslus lankė Lietuvoje. 1941 m. birželio 15 d., kai Rusijos kariuomenė išveržė į Vilnių, ji baigė ten gimnaziją. Už keletos mėnesių, kaip Amerikos piliete, per dideles kliūtis pasisekė kartu su Amerikos konsulato personalu atvykti į Ameriką.

Liucija besimokydama dalyvavo pastatyme žymaus



veikalo "Faraono." Atvykusi Amerikon Liucija Zaikienė moko Ateitininkų draugovės sokeju grupe. 1943 m. ši grupė gavo pirmą prizą Chicago Sun Harwest Festivalyje Soldiers Field, Chicago, Ill. Ateitininkų sokeju grupei, vadovaujant L. Zaikienėi, dalyvavo tautiniuose festivaliuose ir daugelyje USO klubų bei lietuvių parangimuose.

Dainavima L. Zaikienė pradejo Chicagoje, vėliau balsa lavino Bostone, o dabar San Francisco mieste.

K. of L. MEETING, 10-26-47

On Sunday, October 26, 1947, at one of their regular meetings, The Knights of Lithuania were privileged to hear an eloquent address by Mr. Joseph Peters, former editor of the "Vytis" and locally a prominent lawyer. Mr. Peters exhorted the members to hold Lithuanian tradition in higher esteem and work towards establishing a stronger organization in the West.

In the future, K. of L. meetings are to feature prominent men of every phase of life as guest speakers. It is hoped that this will cause many of our less active "members" to take an interest in the organization.

—RICK.

PAMATYKIME LIETUVISKAS FILMAS

Visi rezervuokime paskutini lapkričio sekmadienį dėl šio filmo. Rodymas įvyks Loyola High School auditorijoje, 1901 Venice Blvd., Los Angeles, Cal. Pradžią 4 val. vakaro.

SAN FRANCISCO, CALIFORNIA

Members of ULFRA (BALF) held their monthly meeting at the Bogins' home on October 5th. The meeting was presided over by Skiman, and, as usual, Julia Liesis was the secretary. A report was given by Joe Urbonas on the financial situation of the Club. The concert gave about \$40.00 profit. Half of it was designated to keep in the treasury to cover the expenses of food parcels being sent to the DP's and the other half to go to the DP Press Fund.

As they had promised, members donated their day's wages for the benefit of Lithuanian refugees which will be sent to the ULFRA's main office in New York. Mr. and Mrs. J. Yasaitis added another \$5.00 to the \$5.00 they had given at the last meeting. Mr. and Mrs. S. Skiman gave \$10.00, Mrs. J. Shopes sent in \$8.00 (at the previous meeting she gave \$16.00 for individual food packages to be sent directly from our branch)—her total amounts to \$24.00. Others donated their share earlier which already has been announced.

After the meeting Mrs. V. Bogin treated all present with a delightful dinner. During the meal members had a chance to relax and discuss matters on various subjects. The true hospitality of Mrs. V. Bogin, her son Peter is well known to members and friends and is appreciated.

PERSONALS

JULIA LIESIS has been accepted as a post-graduate student to the University of California. She majored in history and intends to keep that up, stressing more interest in archeology. Besides, she will take advanced courses of slavic languages.

PETER BOGIN is visiting his brothers in Chicago and Detroit. We hope he won't decide to remain in the midwestern states for we need good Lithians in California more than anywhere else.

SIGMUND SKIMAN has been kept quite busy with special duties by his employing company—The Allis-Chalmers. During the State Fair in Sacramento, he was one of those in charge of the exhibition of Allis-Chalmers products, and now, beginning November 14, he is being sent to a conference in Seattle, Washington.

MRS. ALBINA GLASNER-YASAITIS was visited by the stork around September 27th and he left her a baby boy. We congratulate the mother with the new citizen and wish them luck and happiness.

MRS. MARTHA ZAHN-KAZE also had a date with the stork. The result was—a baby boy of 8 lbs. 5 oz. born October 19th. Both mother and son are doing well. Congratulations!

MRS. CECILIA GOOLDRUP gave birth to a baby girl on October 22nd. The baby weighed 8 lbs. 11½ oz. she has been named Clara-Ann and has a little brother Freddie, who is already 20 months old. Heartiest congratulations to the happy little family and best wishes for health and success.

MISS ELIZABETH CHERNOWSKI has gone East for a visit; then she is coming back to California to get married, and plans to settle down in Los Angeles. She intends to be in L. A. in time for the "Kalifornijos Lietuvis" concert, given on November 16th, at the Patriotic Hall, 1816 So. Figueroa Street.

THE S. F. FOLK DANCERS and a few members of ULFRA (BALF) are organizing a group excursion to L. A., and they are also getting ready for their appearance at the "K. L." concert. Those who would like to join the party, call Bayview 1-9988.

THE SKIRIUSES have moved from Oakland to Los Angeles. Those who wish to contact them, please write to: 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, California.

COME!

TO THE GREAT

CONCERT-DINNER-DANCE

GIVEN FOR THE BENEFIT OF

California Lithuanian Journal

—KALIFORNIJOS LIETUVIS—

SUN. NOV. 16, 5:30 P.M.

PATRIOTIC HALL

1816 S. FIGUEROA, LOS ANGELES, CALIF.

*Prominent local and San Francisco singers, dancers & musicians
will compose the programme*

REMEMBER THE DATE!

BRING YOUR FRIENDS!

KALIFORNIJOS LIETUVIS

9204 S. Broadway,
LOS ANGELES 3, CALIFORNIA

Sec. 562, P. L. & R.

POSTMASTER—If undeliverable, as addressed,
for any reason, notify sender on Form 3547,
postage for which is guaranteed.
Return and forwarding postage guaranteed.